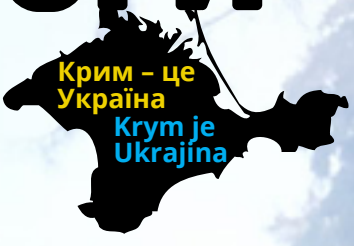
**Культурно-політичний місячник для українців у Чеській Республіці**
Kulturně-politický měsíčník pro Ukrajince v České republice

№ 6/2020, рік XXVIII
č. 6/2020, ročník XXVIII
**www.ukrajinci.cz**

# пороги




# і знову нам її треба захищати...

**«Слуга народу» Максим Бужанський в парламенті не займається нічим іншим, окрім боротьби з українською мовою. Він пропонує скасувати перехід учнів 5-11 класів російськомовних шкіл на українську мову навчання. І дозволити, щоб у школах, у тому числі з українською мовою навчання, було дозволено викладати «декілька предметів»... російською. І це на шостому році війни з Росією, окупацією 7 відсотків території, щоденному терору політв'язнів і практичної заборони української в РФ...**

**А також у номері:**
Готується «День Незалежності в Стромовці», мадрівні сходини пластунів, відозва громади в Чехії щодо української мови, спалений автомобіль активіста, аграрна співпраця між Чехією й Україною, мобільна клініка з Чехії діє на Донбасі, повенева допомога Стржедочеського краю для Івано-Франківщини, чеське сприяння боротьбі з коронавірусом на Донбасі, фотовиставка про Україну в Голешові; Августин Волошин – закарпатський просвітитель; як важкі втрати на фронті прикривали трагікомічною виставою; «антикорупціонерська коса» наштовхнулася на (зелений) камінь? «Цар Путін»: якими можуть бути наслідки для України? Судять білоруса – терориста «днр», поїздки ускладнені: українці опиняються в таборах для біженців, переказують на батьківщину менше; українці в Чехії хворіють на коронавірус; чеські потяги доїжджатимуть до польсько-українського кордону; коронавірус вдарив по працевлаштованих через агентури працівниках з-за кордону і призвів до злиднів – репортаж із Плзня; Чехія підтримала український фільм.

## Стромовка знову вітатиме День Незалежності



Фото з Дня Незалежності на Стромовці, який святкувався у 2019 році. Фото Зденєк Жалски.

День Незалежності України традиційно відзначатиметься у Празі у неділю, 6 вересня. Цього дня, о 15-тій годині Координаційна рада українських громадських організацій Чехії запрошує всіх бажаючих до закладу «Диван у Стромовці», що на Виставищі у Празі 7 (трамваї 6, 12, 17). В програмі будуть виступи різноманітних гуртів, звучатиме музика й пісні, професійні танцюристи демонструватимуть свої досягнення, дітки декламуватимуть вірші та співатимуть соло. Звичайно, всю забаву супроводжуватиме частування українськими стравами – борщем, варениками тощо. Активісти зможуть відпочити, обговорити справи, ближче познайомитися. Вхід на захід буде безкоштовним і відбуватиметься у рамках Днів української культури в ЧР. Організовують акцію Українська ініціатива в ЧР, Ресторан «Аквабела», Українські профспілки, Асоціація української громади за співпраці з рядом інших організацій.

**дар**

## Чеські пластуни провели мандрівні сходини



Мандрівка пластунів до «Чортових голів», фото fb.

Після тривалої паузи, спричиненої карантином, відновили свої сходини чеські пластуни. В неділю 19 липня вони відвідали «Чортові голови» поблизу села Желізи в околицях міста Мєлнік. Мандрівка називалася «Духи Лісу». «Ми ходили чарівними місцями, зустрічали духів лісу і виконували їхні завдання: розгадували загадки, вчили сліди тварин і говорили про отруйних змій», – розповідають пластуни на своїй сторінці у соцмережі «Фейсбук». «Ліс нас був таким радим нас бачити, що почав вітати шаленим дощем! Промокли до нитки, але як справжні пластуни сприйняли це виключно як веселу пригоду!», – додали жартома вони. «Чортові голови» – це пара скельних скульптур висотою 9 метрів, створених Вацлавом Леве у 1841-1846 роках. Часто їх називають «найстрашнішим місцем у Чехії», це другий найбільший рельєф голів у світі, більшими є тільки відомий «Великий Рамшор» із зображенням американських президентів. Це дуже унікальна робота в Чехії. Після вирубки лісу її видно здалеку, та, на жаль, за роки рельєфи сильно пошкоджені внаслідок впливу погоди та людьми, які часто необережно вилізають на них. «Попереду у нас багато гарних заходів і акцій. Якщо вам цікаво долучитися до нас, пишіть», – запрошують до себе українську молодь чеські пластуни.

**Вл. інф.**

## Українці Чехії занепокоєні долею української мови в освіті



Востаннє українцям Чехії доводилось протестувати за мову улітку 2012 року, коли режим Януковича прийняв закон Ківалова-Колєсніченка. Фото УЄП біля греко-католицької церкви Св. Климента в Празі.

Українські організації Чехії засудили напад на українську мову. У відкритому листі Послу України в Чеській Республіці Євгену Перебийносу вони звернулися із проханням передати очільникам України занепокоєння і протест проти атаки на українську мову, яким вони вважають подання скарги до Конституційного суду щодо неконституційності прийнятого закону в 2019 році та внесення законопроекту, спрямованого на продовження викладання російською мовою у навчальних закладах. «Закон про державну мову набрав чинності 16 липня 2019 року. Державний статус української мови є невіддільним елементом конституційного ладу України як унітарної держави. Статус української мови як єдиної державної мови в Україні визначається виключно Конституцією України. Згідно з діючим законодавством, з вересня цього року, 80% предметів у навчальних закладах повинні викладатися українською мовою. Втім, законопроект №2362 пропонує скасувати цю норму, тим самим підтримати русифікацію української освіти, а відтак, і суспільства», – йдеться у документі.
До подібного протесту долучилося багато українських громад світу. В Чехії документ підписали два десятки українських громадських організацій з різних міст – Праги, Брна, Ліберця, Хомутова, Градця Кралового та інших. Ініціював написання листа секретар Української Ініціативи в ЧР та голова Європейського Конгресу Українців Богдан Райчинець з Праги.

**по**





## Активістові спалили автомобіль




Ярослав Чепа (на фото праворуч) вважає, що спалене авто – помста за діяльність. Фото з його профілю у fb.

Українському активісту в Празі Ярославі Чепові підпалили авто. Він очолює організацію «Іноземець не раб», що захищає права українських заробітчан у Чехії, і нещодавно демонстрував на їхній захист. Українські дипломати в Чехії відстежують історію з підпалом автомобіля активіста, повідомила 20 липня речниця посольства Тетяна Окопна. «Посольство перебуває в контакті з паном Ярославом Чепою. За нашою інформацією, цією справою займаються правоохоронні органи Чеської Республіки, проте робити якісь висновки наразі зарано», – зазначила Окопна.
Невідомі підпалили автівку 10 липня. Палаюче авто закарпатця зняла на відео сусідка близько 6 години ранку. За словами очевидців, машину перед підпалом облили бензином. Рештки пляшки із займистою сумішшю начебто бачили і біля самої автівки. Активіст пов'язує інцидент із авто зі своєю діяльністю й припускає, що підпал пов'язаний із його вимогами до посередницьких агентур виплатити українцям заборговані зарплати. Через діяльність Чепи до теми звернулося чимало засобів масової інформації, на що змушені були реагувати й офіційні органи, і в результаті заробітчани почали отримувати зароблене. «Радіо «Свобода» звернулося до чеської поліції по коментар, але там відмовилися від коментарів. Чепа заявляє, що не збирається зупинятися і далі продовжуватиме боротьбу за права українських трудівників. Також він у співпраці із благодійними організаціями допомагає іноземцям, які через закриття підприємств на карантин опинилися у скрутній ситуації – зокрема, роздає безкоштовно продукти харчування. У червні активіст Ярослав Чепа тримав близько тижня голодування через невиплату коштів українським співгромадянам, які приїхали до Чехії на роботу. Фірма-посередник, яка мала виплачувати кошти своїм підлеглим, тоді заборгувала близько 200 тисяч чеських крон. Після того, як історію із українцем почали висвітлювати ЗМІ, фірма почала виплачувати кошти.

**Радіо «Свобода»**

## Чесько-українська аграрна співпраця




Євген Перебийніс та Їржі Шір після переговорів, фото з профілю у twitter.

Україна і Чехія готові активізувати співпрацю у сфері сільського господарства. 23 липня відбулася зустріч Посла України в Чехії Євгена Перебийноса із заступником міністра сільського господарства Чеської Республіки Їржі Шіром. Йшлося про ситуацію в агросекторах обох держав в умовах пандемії, можливість започаткування діяльності робочої групи з питань сільського господарства в рамках Українсько-чеської змішаної комісії з питань економічного, промислового та науково-технічного співробітництва, а також розширення співпраці між бізнесовими колами двох країн та координацію діяльності із забезпечення прав українських працівників, що легально працюють у сільському господарстві Чеської Республіки. Співробітництво в агропромисловій сфері, збільшення обсягів торгівлі сільськогосподарською продукцією та продовольчими товарами між Україною та Чехією тривало і стабільно зростало навіть в умовах карантинних обмежень. Цьому має ще сприяти взаємодія українських та чеських ділових кіл. Плануються двосторонні на 2021 рік бізнес-форуми, українсько-чеська виробнича кооперація в сфері АПК. Є.Перебийніс поінформував заступника міністра про призначення головою української частини українсько-чеської Комісії віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України О. В. Стафанішиної та наміри провести її чергове засідання восени цього року. Чеська сторона була ознайомлена із запровадженням ринку землі, поліпшенням бізнес-клімату та умов інвестування. Ї.Шір підтвердив готовність Чехії ділитися досвідом щодо модернізації і реформування АПК, харчової промисловості, лісового і водного господарства, а також взаємодіяти з питань організації і проведення заходів з презентації можливостей національних виробників у сфері сільського господарства та харчової промисловості і щодо забезпечення прав українських працівників, що залучаються у аграрну сферу Чехії.

**Вл. інф**

# Чеська мобільна клініка на Донбасі звертається по підтримку




Волонтерки «Маґни» пригощають у Чехії перехожих спеціальною стравою із додатками, яку подають у Африці постраждалим від голоду дітям. Фото із сайту magna.

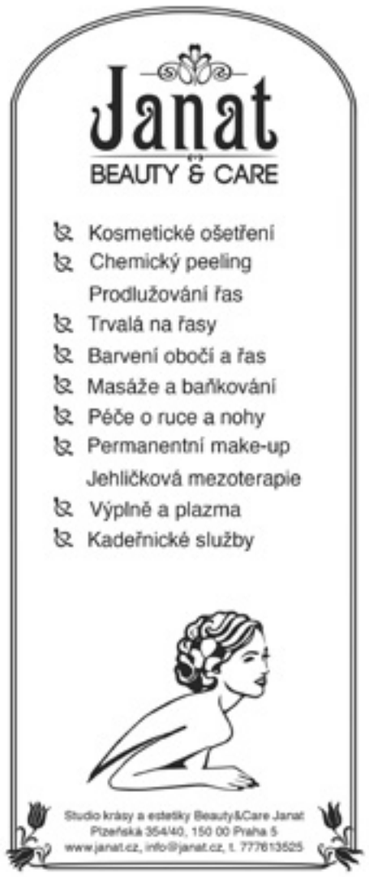
Про різні чеські гуманітарні місії на Донбасі ми писали неодноразово, однак про одну з них відомо мало – це мобільна медична клініка «Маґна». Вона намагається охопити людей, які проживають неподалік лінії фронту, де ситуація залишається напруженою і регулярно відбуваються перестрілки. В найбільш уражених районах майже не існує медичної допомоги, з доступом до лікаря та аптек є проблеми. «Багато жінок залишаються наодинці зі своїми дітьми, пенсіонери часто бувають абсолютно самотніми, тому вони живуть разом в одному домогосподарстві з міркувань безпеки. Часто вони перебувають у квартирах чи будинках, пошкоджених бойовими діями, які непридатні для проживання», – розповідає координатор проекту Роман Барилов.

«Маґна» за допомогою мобільної клініки їздить до пацієнтів у важкодоступні райони і допомагає місцевим медичним центрам. Основними перешкодами для доступу до медичної допомоги є, перш за все, великі відстані, розбиті дороги, практична відсутність громадського транспорту. Тут часті захворювання дихальних шляхів, різні дитячі хвороби, необхідний догляд за репродуктивним здоров'ям жінок, допомога до і після пологів. В околицях Авдіївки на Донеччині та Новоайдара на Луганщині «Маґна» діє як єдина гуманітарна організація у сфері охорони здоров'я, подекуди там відсутні всі види медичної допомоги. «У літні місяці, коли подорожі простіші, ми зупиняємося на допомозі у стаціонарах. Мобільні операції відбуваються у віддалених районах і частіше – в холодні пори року», – розповідає Роман про діяльність в Україні.

Ситуація значно ускладнилася з настанням пандемії covid-19. Всередині липня в Україні зареєстровано понад 58 тисяч випадків, з яких майже 900 – на сході України. Усі переходи через лінію фронту під час карантину закриті або діють з обмеженнями.

«Маґна» звертається до всіх по підтримку – за 300 чеських крон вона може придбати медикаменти та медичні засоби для лікування серйозних захворювань або наслідків неправильного харчування. Сто відсотків зібраних коштів використовується тільки для медичних проектів, для прямого лікування та освіти місцевих медичних працівників. Допомога надається безпосередньо на місці, де працюють лікарі, фельдшери, медсестри, технічні фахівці. Всі деталі можна знайти на сайті magna.org. Організація була заснована в 2001 році Мартіном Банджаком та Денісою Августіновою, які тоді боролися з епідемією СНІДу в Камбоджі. На сьогодні послугами «Маґни» користується понад 200 тисяч пацієнтів щороку.

**Деннік N**








# Допомога краю постраждалим від повені



Посол Євген Перебийніс під час переговорів із гетьманкою Ярославою Покорною Єрмановою.

Центральноченський край 14 липня прийняв рішення надати гуманітарну допомогу розміром у сто тисяч крон західній частині України, де наприкінці червня руйнівна повінь завдала значних збитків населенню та інфраструктурі. Рада краю вирішила допомогти забезпечити основні життєві потреби населення у постраждалій місцевості. Хоча може здатися, що внесок сто тисяч крон – швидше, моральна, ніж матеріальна підтримка, це не зовсім вірно. Нещодавно край надіслав цю суму до італійського регіону Лаціо, який страждав від епідемії коронавірусу, і подібна підтримка була використана для будівництва лікарні, нагадала гетьманка краю Ярослава Покорна Єрманова. «Ми раді зробити подібний внесок і для заходу України на прохання посольства країни», – сказала вона. Повені на Івано-Франківщині, Закарпатті, Буковині та Тернопільщині виникли після тривалих дощів 24-27 червня. За розміром вони перевершили подібне стихійне лихо 2008 року. За повідомленням посла України Євгена Перебийноса, від великої води постраждали 262 населені пункти, 7731 житловий будинок та шість медичних установ, пошкоджено або знищено 752 кілометри доріг та 262 мости. Деякі села були відрізані, повінь пошкодила водогони, лінії електропередач, не витримали натиску чимало дамб. Ліквідація наслідків та запобігання подібним явищам у майбутньому вимагатиме більш тривалих зусиль, зазначив посол, але допомога Центральноченського краю буде спрямована у найбільш постраждалий регіон.

**Мілан Голаковський**

# Чехія допомагає Донбасу боротися з епідемією



Активісти «Ініціативи Е+» під час розподілу чеської допомоги серед лікарень Донбасу. Фото fb.

Чеська гуманітарна допомога українському Донбасу триває. Завдяки волонтерам з громадської організації «Ініціатива Е+» вона доставляється у найвіддаленіші куточки регіону. Незважаючи на неймовірну спеку та лісові пожежі у Луганській області, активісти 7 липня передали лікарням захисне спорядження для боротьби з пандемією covid-19, наданого Чеською Республікою, повідомляє посольство Чехії в Україні. Зокрема, були передані захисні маски, рукавички, респіратори, одноразові та багаторазові медичні костюми, респіратори, високі бахіли, пульсоксиметри та безконтактні термометри. «Я не знаю, як ми пережили сьогоднішнє пекло, – розповідає активістка Валентина Варава. – Безсонна ніч в дорозі, 800 км за кермом, приїзд в крайню східну точку – Біловодськ, розвантаження, звірка, акти прийому-передачі, передачі, знову дорога, знову лікарня... І все це при температурі +38 в тіні... Та ми передали благодійну допомогу в усі 5 опорних лікарень Донбасу – Біловодська багатопрофільна лікарня, Старобільська ЦРЛ, Рубіжанська ЦРЛ, Сєвєродонецька багатопрофільна лікарня, Лисичанська багатопрофільна лікарня, а також медустанови на Донеччині».

**Вл. інф.**

# Фотовиставка про Україну в Голешові




Виставка, яку презентували у Голешові, має назву «Два обличчя України». Її підготували міський музей та галерея у співпраці з Архієпископським благодійним фондом «Харита Оломоуц». На знімках фотографа Ріхарда Боуди показано не тільки те, що звикли показувати в Чехії про Україну: вплив війни, бідності чи корупції, а й дещо приємніше: гостинність, красу дикої природи, чарівність сіл та щирість місцевих жителів. Фотограф зосереджується на звичайних людях в незвичній ситуації. Також намагається відобразити буденну приземленість, але й тут є різкі контрасти. В Україну фотограф їздить понад сім років, фіксує реалізацію проектів оломоуцької Харити, яка допомагає у певних локальних частинах України з 1990 року, зокрема підтримує дітей та сиріт з дитячих будинків та соціально незахищених сімей. Ріхард Буда (нар. 1978) – репортажний фотограф, також документував життя в нетрях Найробі (Кенія), розповіді про викраденых курдських жінок на півночі Іраку, фіксував біженців «балканського маршруту», відвідав Венесуелу, Іран, Ісландію та багато інших країн. Виставка відбувається у коридорах першого поверху замку Голешова і є безкоштовною з 4 по 30 серпня щодня, крім понеділка.

**Дана Підгайська**

# Карпатський просвітитель

*Альфа і омега священика, педагога та політика Августина Волошина*

ТЕКСТ: Ігор ЛІХТЕЙ



Августин Волошин у молодості

**На життєвих обріях зустрічаються постаті, інтерес до яких із плином часу не зникає. До таких належить і отець Августин Волошин, доля якого виявилася величною й трагічною водночас. Він знаний як обдарований педагог і непересічний політик, мудрий душпастир і державний діяч...**

В умовах радянської тоталітарної системи його ім'я спаплюжили, й тільки з настанням незалежності стали з'являтися правдиві дослідження про нього.

**«Завалив» угорську**

Августин народився 17 березня 1874-го в селі Келечин, яке належало до Мараморошського комітату Австро-Угорської імперії. Наразі це Міжгірський район Закарпаття. Його дід походив від так званих лібертинів, тобто вільних селян, які не виконували панщини, й був греко-католицьким священиком у Великих Лучках на Мукачівщині. Батько пішов його слідами, і, одружившись, отримав призначення в с. Келечин. Тут у подружжя й народилися син та три доньки. В родині всі розмовляли руською мовою, хоча на той час у краї активно поширювалася мадяризація. Початкову освіту А. Волошин здобув у місцевій народній школі, відтак у 1882-му вступав до Ужгородської гімназії, однак через слабке знання угорської не склав іспиту. Хлопця записали до 4 класу звичайної школи в Ужгороді, він протягом року підучив мову й таки потрапив до гімназії. А, закінчивши її, поїхав учитися на теологічний факультет Будапештського університету. Однак через рік у зв'язку з хворобою А. Волошин мусив повернутися до Ужгорода, де продовжив студії в богословській семінарії. Після їхнього завершення одружився з Іриною Петрик, донькою професора Ужгородської гімназії.

В 1897-му єпископ Юлій Фірцак висвятив Волошина в священицький сан і призначив капеланом у церкву на Цегольні в Ужгороді. Того ж року він здобув диплом учителя народних шкіл і розпочав педагогічну кар'єру. Зокрема, в Ужгородській учительській семінарії пропрацював майже 40 літ, із 1917 до 1938-го був її директором, крім того, працював і в Ужгородській греко-католицькій духовній семінарії. Викладав фізику, математику, граматику, стилістику, педагогіку, дидактику, логіку, психологію, методику, педагогічну психологію тощо. Майже з усіх цих предметів підготував підручники й посібники (десятки книжок педагогічного спрямування), виховав справжню плеяду вчителів-народовців.

До речі, ще в 1902-му Августин Волошин став одним із засновників книжкового і видавничого акційного товариства «Уніо» в Ужгороді, видавав газету «Наука». На початку XX століття він двічі побував у Галичині, зокрема й у Львові, придивлявся там до українського життя. Звідти привіз багато книжок, виписав низку газет – як народницьких (українських), так і русофільських.

**Боротьба за автономію в межах Угорщини**

...Осінь 1918-го видалася для Закарпаття надзвичайно бурхливою: розпалася Австро-Угорська монархія, в Угорщині відбувалася революція, справа йшла до утворення більшовицької «республіки рад». Відтак постало питання про статус південно-карпатських русинів, які на той час залишалися в складі Угорщини. На території від Попраду до Ясіня йшов процес формування народних рад. Із них найбільш східні, Мараморош-Сигетська і Хустська, у своїх програмних документах засвідчили про намір возз'єднатися з Україною. В Ужгороді ж 1 листопада 1918-го було створено Національну Раду на чолі з прихильником монархії старостою Іштваном Берзевіці. Однак русини не мали свого представництва в ній, тому вже 9 листопада в місті сформувалася також Народна рада русинів Угорщини, яку очолив канонік Симеон Сабов, а її секретарем обрали Августина Волошина. Ця Ужгородська Рада ухвалила резолюції, які вимагали автономії краю у складі Угорщини. Уряд визнав таке право русинів. Це було закріплено в законі від 21 грудня 1918 року, який передбачав створення автономної «Руської Крайни» зі столицею в Мукачеві, міністром якої призначили д-ра Ореста Сабова. Її територія мала охоплювати лише 4 комітати – Унг, Берег, Угоча і Мараморош. Натомість питання про державну приналежність руських територій Земплинського, Шариського Абауй-Торнянського та Списького комітатів (жуп) виносилося на розгляд мирної конференції, яка проходила в Парижі.

Попри те, що автономія Руської Крайни обмежувалася мовними, шкільними та церковними справами, уряд не поспішав втілювати її в життя. Наприкінці листопада-1918 рада союзників у Парижі дозволила чехословацькому війську зайняти словацькі території аж до річки Уж, досить швидко воно наблизилося до комітату Унг. Оволодіння цим регіоном, зокрема Ужгородом, адміністрація новоствореної (28 жовтня 1918 року) Чехословацької Республіки розглядала як початок активної пропаганди за приєднання краю до ЧСР. У цій справі президент Т. Масарик прагнув заручитися підтримкою впливових місцевих діячів, тож 18 грудня посол ЧСР в Угорщині Мілан Годжа зустрівся в Будапешті з 22 представниками русько-українських народних рад, а затим у звіті повідомляв, що вони «...рішуче виступали за відокремлення від Угорської держави і приєднання радше до України, а якщо б це було неможливо, то до Чехословацької держави».

**Вхід Чехословаччини до «Руської Крайни»**

Однак трагічні події в Наддніпрянській Україні й Галичині та різноманітні перепони на міжнародній арені не сприяли тому, щоб наш край об'єднався з рештою українських земель. Тож 12 січня 1919-го, не зустрівши жодного опору, до Ужгорода вступив 31-й полк чехословацьких легіонерів. А наприкінці квітня – на початку травня вони зайняли Мукачево, Свалява, Чоп. Натомість Берегово й уся східна частина краю опинилися під контролем румунських військ, які також протистояли угорським більшовикам. Тож 8 травня відбулося спільне засідання делегатів Пряшівської, Ужгородської та Хустської народних рад, на якому створили Центральну Руську Народну Раду, котру очолив д-р А. Бескид, а його заступниками обрали Августина Волошина (він мав вести всі поточні справи), д-ра Михайла Бращайка й Мирона Стрипського.



Августин Волошин із дружиною Іриною та прийомними дітьми на порозі свого будинку, який він віддав під сирочинець.

Край отримав нову назву – Підкарпатська Русь, і з дещо видозміненими кордонами (зокрема, до Румунії відійшла південно-східна частина Мараморощини з містом Сигіт), на основі договору, укладеного 10 вересня 1919 року, в передмісті Парижа – Сен-Жермен ан Ле, увійшов до складу Чехословаччини. Край мав з часом отримати автономію. Саме на міжвоєнне двадцятиліття припадає розквіт діяльності А. Волошина як політичного й культурно-освітнього діяча.

Першим його доленосним рішенням стало остаточне усвідомлення себе народовцем (українцем). Це проявилося 8 жовтня 1919-го, коли він із однодумцями покинув засідання ЦРНР, де всім стали заправляти москвофіли під проводом Антоніна Бескида. Прихильники ж народовського напряму стали називати свій представницький орган Першою Центральною Руською Народною Радою. Її очільником обрали А. Волошина.

Чехословацький уряд призначив у край «русинську автономну директорію» – дорадчий орган, до складу якого увійшло 5 осіб, зокрема й Август-



Августин Волошин, офіційне фото.



Прем'єр-міністр Карпатської України Августин Волошин (у центрі), його секретар Іван Рогач (в уніформі) і секретар Вищого суду автономії Августин Дутка перед будівлею уряду в Хусті.

тин Волошин. Однак директорія проіснувала недовго, й у лютому 1920 року заявила про свій розпуск.

**Культура, освіта, благодійність...**

У 1920-тому році неграмотність серед жителів краю, старших 15 років, становила 68 відсотків. Тому значну увагу Волошин вирішив надати культурному й освітньому розвитку краю. Він був серед ініціаторів створення товариства «Просвіта», головою якого став Ю. Бращайко, натомість отця Августина обрали заступником. Він доклав чимало зусиль для видання 14 томів «Наукового збірника товариства «Просвіти», був головним редактором ілюстрованого журналу для школярів з природознавства «Пчолка», який видавало товариство.

Активно долучався Волошин і до економічного піднесення Підкарпатської Русі. Зокрема допомагав організовувати кооперативні й господарські спілки (загалом близько 70). У 1920-му він став одним із засновників акціонерного товариства «Підкарпатський банк» і навіть очолював його дирекцію. Крім того, був причетний до створення та управління фабрики дзвонів «Акорд», свічкової «Геліос», керамічної «Керамос», сірникової «Руські сірники», протипожежного страхового товариства «Бескид». Він також входив до складу комітету засновників товариства військових інвалідів, вдів і сиріт «Надія». З діяльністю А. Волошина тісно пов'язано створення в 1924-му Педагогічного товариства Підкарпатської Русі, головою якого його одноголосно обрали.

У краї завирувало політичне життя, до якого долучився й Августин Волошин. Він був одним із заступників голови Руської хліборобської (земледільської) партії, котра стояла на проукраїнських позиціях, однак під час парламентських виборів 1924-го не здобула жодного мандату і припинила існування. Її спадкоємицею стала очолена А. Волошиним Християнсько-народна партія Підкарпатської Русі. Друкованим органом ХНП стала газета «Свобода», яку редагував о. Августин. Видання виступало за автономні права русинів-українців, проти чехізації та москвофільства, висвітлювало питання літератури, культури та духовного розвитку краю. В 1938-му газета перейменувалася в український незалежний щоденник «Нова Свобода» й виходила до березня 1939 року.

Від Християнсько-народної партії Волошин у 1925-му став послом Національних зборів (парламенту) Чехословацької республіки. Як депутат він активно боронив права Ужгорода й виступив проти перенесення столиці краю в Мукачево – в проекті нового адміністративного закону саме воно визначалося як головне. На думку місцевих патріотів, цього не можна було допустити, адже тоді Ужгород та околиці зазнали б значної словакізації. Столицю краю вдалося відстояти.

Активна була також допомога отця Августина сестрам Чину св. Василія Великого у справі ведення сиротинця. Крім грошової підтримки, він у 1933-му разом із дружиною віддав під нього свій будинок із каплицею (тоді вулиця Ракоці, нині вулиця Волошина в обласному центрі) вартістю близько 300 тисяч чеських крон. На жаль, родині Волошин не судилось мати власних дітей, тож сімейний затишок вони здо-були у цьому сиротинці. Це було щось на зразок будинку сімейного типу, де проживало 22 дітей. Тут вони мали все найнеобхідніше, дах над головою, хліб насущний та любов двох батьків, Ірини та Августина. Кажуть, родина навіть організувала свій невеличкий оркестр та хор.

**Очільник Карпатської України у складі ЧСР**

Наприкінці 1930-х у Європі запахло Другою світовою війною, на Закарпатті посилилася боротьба за автономію, яку чехословацький уряд в силу об'єктивних і суб'єктивних причин на той час усе ще не надав. Восени 1938-го Чехословаччину охопила політична криза. Її кульмінацією стала Мюнхенська угода, за якою ЧСР мала передати Німеччині Судетську область, а також задовольнити територіальні претензії Угорщини та Польщі. Втративши 20% площі країни, чехословацький уряд намагався запобігти внутрішнім конфліктам, вирішив надати автономію Словаччині та Підкарпатській Русі. Відтак 11 жовтня було призначено перший автономний уряд краю, який очолив русофіл Андрій Броді. До його складу увійшло четверо русофілів, Юліан Ревай і Августин Волошин – проукраїнського спрямування. Однак цей уряд проіснував трохи більше двох тижнів: А. Броді став вести таємні перемовини з Будапештом щодо приєднання краю до Угорщини, тож чехословацька влада звинуватила його в державній зраді й кинула за ґрати. Новим прем'єр-міністром того ж дня призначили А. Волошина, який телефоном з Ужгорода склав присягу на вірність Чехословацькій Республіці. Й відразу йому довелося збиратися до Відня. Там 2 листопада 1938-го за участю Німеччини й Італії відбувся перший Віденський арбітраж. Згідно з його рішеннями, Чехословаччина мусила передати Угорщині південні округи автономних Словаччини й Підкарпатської Русі, заселені переважно угорцями. Підкарпатська Русь втратила 12% території, на якій знаходилося 95 населених пунктів, у тому числі й Ужгород, Мукачево та Берегово. Слід відзначити, що о. Августин не брав участі в роботі арбітражної комісії, однак був змушений скоритися її рішенню.

Після цього уряд Волошина переїхав до Хуста, який став столицею автономного краю у складі федеративної Чехословацької Республіки. Тут 9 листопада створили напіввійськову Організацію народної оборони «Карпатська Січ». А 25 листопада було видано розпорядження, згідно з яким на території краю запроваджувалася державна українська (малоруська) мова. Відтак 30 грудня офіційно дозволили вживати назву Карпатська Україна.

Крім обов'язків прем'єра уряду Карпатської України, А. Волошин в окремі періоди виконував також повинності міністра внутрішніх справ. Саме в такій подвійній ролі він підписав рішення щодо визначення дати виборів до Сойму Карпатської України, котрі мали відбутися 12 лютого 1939-го. 13 січня урядовим декретом створили політичну партію «Українське національне об'єднання», яка мала згуртувати український напрям. Саме УНО сформувало список кандидатів у посли (депутати) до Сойму, що складався з 32 осіб на чолі з Августином Волошиним. За УНО проголосувала більшість населення – 92,4%.

**Неспокійний березень 1939-го**

Тим часом у краї наростав неспокій. До нагнітання певною мірою спричинилася й Прага, вдавшись до непопулярних рішень. Так, 16 січня президент Чехословацької Республіки Еміл Гаха призначив генерала Лева Прхалу міністром та членом уряду Карпатської України, що викликало масові акції протесту, особливо з боку «Карпатської Січі». Однак празький уряд під тиском німецьких дипломатів наполягав на призначенні Прхали, і 6 березня 1939-го уряд Карпатської України реорганізували. Прем'єром знову призначили Волошина, а замість Ю. Ревая міністром промисловості, сільського господарства, громадських робіт та охорони здоров'я став Степан Клочурак. Л. Прхалі доручили міністерство внутрішніх справ, фінансів та транспорту. Того ж дня Гітлер ухвалив рішення про остаточну ліквідацію Чехословаччини. Угорщина ж активно готувалася до захоплення Карпатської України, й 12 березня отримала на це згоду Гітлера. Під тиском Німеччини через 2 дні Сойм у Братиславі проголосив незалежність Словаччини. Зваживши на непросту ситуацію, А. Волошин того ж таки 14 березня у виступі по радіо проголосив Карпатську Україну незалежною державою. Було сформовано новий уряд із прем'єр-міністром Августином Волошиним, котрий звернувся до Німеччини з проханням про захист нової держави.

**Де похований о. Августин – досі не відомо**

Тим часом окремі підрозділи угорських військ уже розпочали вторгнення на територію Карпатської України, а Німеччина порадила Волошину не чинити їм опір. У цій критичній ситуації 15 березня 1939-го після обіду в Хусті зібрався Сойм Карпатської України. Він провів шість засідань, на яких таємним голосуванням посли Сойму обрали А. Волошина президентом Карпатської України, а також ухвалили два конституційні закони. Перший підтверджував, що Карпатська Україна є незалежною державою – республікою; що її державною мовою є українська; державним прапором – національний синьо-жовтий прапор; державним гербом – поєднання крайового герба (ведмідь у лівому червоному півполі й чотири сині та три жовті смуги у правому) і тризуба Володимира Великого з хрестом на середньому зубі; державним гімном – «Ще не вмерла Україна...». Другий закон тимчасово передавав президентові законодавчі повноваження Сойму.

Однак усі ці рішення так і не були втілені в життя, бо 15 березня угорські війська розпочали наступ на всій території Карпатської України. Їхньому успіху тільки сприяло непорозуміння й сутички між підрозділами чехословацької армії та Карпатської Січі, хоча і тим, і тим доводилося протистояти натиску угорської армії. На світанку наступного дня А. Волошин покинув Хуст і прибув до Великого Бичкова. Звідси він зі своїми урядовцями через Румунію дістався до Югославії й зупинився в Бєлграді, затим відбув до Загреба, Відня, а відтак – до Братислави. Зі столиці Словацької держави о. Августин поїхав до Берліна і в травні 1939-го прибув до окупованої Праги. До кінця війни Волошин працював тут професором педагогіки в Українському вільному університеті. У 1940-1941 навчальному році був продеканом філософського факультету, а в квітні 1945-го став ректором вишу.

Ще в квітні 1944-го близьке оточення переконувало його виїхати на Захід. Однак він залишився в Празі, куди радянські війська увійшли вночі 9 травня 1945-го. А вже 11-го до нього навідалися співробітники НКВС, які забрали ключі від ректорської канцелярії та архів. Відтак 15 травня Волошина з дому на авто чеської поліції доправили в слідчий відділ СМЕРШу. Його вивезли в московську тюрму Лефортово, а звідти – у Бутирську в'язницю. Там після численних допитів, фізичних тортур та принижень А. Волошин 19 липня 1945-го помер на 71-му році життя. Місце його поховання не встановлене й досі.

Але пам'ять про о. Августина жива. В Ужгороді на набережній Незалежності йому встановили пам'ятник. Вулиця, де розташовано будинок, у якому він жив, носить його ім'я, а на фасаді помешкання встановили пам'ятну дошку. В Закарпатському обласному краєзнавчому музеї ім. Т. Легоцького є меморіальний музей-кімната А. Волошина. В Празі на



Пам'ятник Августину Волошину в Ужгороді, скульптор Михайло Михайлюк, архітектор Петро Гайович, встановлено 2004 року.



Пам'ятник Августину Волошину в Ужгороді, скульптор Михайло Михайлюк, архітектор Петро Гайович, встановлено 2004 року.

Олшанському цвинтарі встановлено пам'ятний знак, символічну могилу Президента. До того ж він – перший діяч, удостоєний звання Героя України посмертно, один із небагатьох, хто отримав цю найвищу нагороду, не будучи громадянином України.

*Автор – доцент, в. о. завідувача кафедри античності, середньовіччя та історії України домодерної доби Ужгородського Національного Університету*

# Чотири дні смерті солдата

*В чому полягає «особистий контроль» Зеленського і його потяг до трагікомічних шоу*

ТЕКСТ: Джон СМІТ



Лейтенант Дмитро Красногрудь («Мир»), медик Микола Ілін («Естонець») та сержант Ярослав Журавель – жертви умиротворчої до агресора політики.

**Про події на фронті біля Зайцевого напередодні чергового «всеосяжного перемир'я» писалося в мас-медіа чимало. Але давайте подивимося на події днів у комплексі. 13 липня під Зайцевим гине Дмитро Красногрудь. Евакуаційну групу росіяни цинічно і підло розстрілюють. Групу, яка за домовленостями одягнена у білі каски і бронежилети, якій дали гарантії через ОБСЄ. Розстрілюють із заготовленої засідки. В упор. Вогнем з трьох сторін. Гине медик Микола Ілін, поранений розвідник Ярослав Журавель залишається на полі бою.**

14 липня – Зеленський бере ситуацію «під свій контроль» і... їде у відпустку.
17 липня – терористи передали тіло загиблого Миколи Іліна. Тіло жорстоко понівечене – вирізані органи, кістки, щоб неможливо було ідентифікувати зброю, з якої його було вбито. 17 липня – прощання з загиблим Дмитром Красногрудєм. Зеленський насолоджується життям у відпустці на дачі Хрущова. Ярослав Журавель продовжує десь на спеці стікати кров'ю.
17 липня – штаб ООС повідомляє, що росіяни вкотре відмовили у дозволі на пошук та евакуацію пораненого Ярослава Журавля. В такому випадку військове керівництво могло почати локальний наступ і під прикриттям артилерії спробувати забрати пораненого. Або варіант-2: чекати на дозвіл росіян. Варіант-3: піднімати скандал, міжнародну спільноту, вимагати. Зеленський мав вибрати. Але Зеленський у відпустці.
Паралельно росіяни розпочинають потужну інформаційно-психологічну операцію. Закидають відео і фото понівечених тіл. В тилу люди, давно помічені в розхитуванні зради, підмають типову ще з 2014 року хвилю, що «влада покинула пораненого на полі бою».
Йдемо далі. 18 липня – вихідні – стає зрозуміло, що поранений сержант-розвідник Ярослав Журавель помер. 4 дні поранений українець вмирав. Сам. На спеці. Без води і допомоги. З'являється відео з безпілотника, як Ярослав, поранений, під сонцем, в білій касці, повзе в чагарниках.
Зеленському раптом стає необхідно терміново чимось перебити хвилю.
20 липня – Зеленський несподівано перериває відпустку і повертається до Києва. А 21 липня, в Луцьку, на іншому боці країни, міський божевільний захоплює заручників. Вся увага раптом перемикається на шоу. Операцією чомусь керують політики – Аваков і креативщик Зеленського з ОП, а не одноосібно керівник АТЦ СБУ, як має бути. Зеленський раптом оживає, і на вимогу терориста записує «відосік» про те, щоб всі дивилися якийсь фільм про нещасних тваринок. Всі стежать за шоу з гранатою і подвійним захопленням «терориста». Здивований «терорист» і сам збоку спостерігає за захопленням себе. Головне – ніхто не загинув і всі цілі... завдяки президентові, який пішов на переговори зі злочинцем і виконав його вимоги. Наступного дня щось подібне відбувається у Полтаві.
21 липня – російсько-окупаційні війська віддають тіло померлого Ярослава Журавля. 22 липня – прощання з медиком Миколою Ільїним. Зеленський на похоронах відсутній. 23 липня – прощання з розвідником Ярославом Журавлем. Зеленський відсутній. Зеленський не висловлює навіть співчуття. Зате Зеленський в той же день висловлює співчуття Віталію Шабуні-



ну... через підпал хати. Не загиблим військовим чи їхнім сім'ям, а «антикорупціонерові».
А 23 липня Зеленський повідомляє, що домовився з ворогом про чергове перемир'я. Українським військам заборонено вести розвідку – групами та за допомогою безпілотників. Українським військам заборонено вести вогонь навіть у відповідь – до особливого наказу вищого керівництва і після довгих процедур. Це повністю порушує Статут і право військового на самозахист. Зрозуміло, що весь цей час Зеленський готувався до цих переговорів. Він не бажав їх зривати навіть попри підступне вбивство двох військових, один з яких вмирає в жахливих муках. Зеленський готувався до домовленостей з ворогом. Росіяни знали, що Зеленський мовчатиме.
І він не просто мовчить. Зеленський відпочиває і насолоджується життям. А ще дзвонить Путіну, слухає його «занепокоєння київскімі властями».
Зеленському терміново треба було чимось перебити негативний фон.
І він вигадав сценку. Замість зірвати домовленості у Мінську, замість хоча б їх відкласти по вині ворога, замість підняти міжнародний скандал в ситуації, коли США, ЄС і навіть маленька Хорватія висловили нам співчуття у підступному вбивстві медика, Зеленський не робить нічого.
Ось це і є «особистий контроль Зеленського». Українець вмирав у жахливих муках. Зеленський це знав. Зеленський у відповідь якось діяв. Його дії ми побачили...





# Коли «корупціонують» мізки

*Затяті активісти дуже «ламали систему», але зламали прогрес країни і вже й власне житло*

ТЕКСТ: Ольга КИРИЛЮК

**В Україні є свій словник (за типом Оксфордського), який щороку визначає найбільш уживане в медіапросторі слово. У 2014 це було слово «КІБОРГИ». Дійсно достойне! Передавало силу духу й стійкість наших воїнів. Але вже за два роки, у 2016, таким словом стала «КОРУПЦІЯ»! Уявіть собі рівень журналістської деградації – усього 2 роки від возвеличення своєї країни до її тотального приниження.**

І тут ви скажете: нууу... корупція дійсно була, і з нею потрібно було боротися. Так! Погоджуюся. Тільки от який нюанс. За результатами визначення світового Індексу сприйняття корупції (CPI) можна прослідкувати цікаву тенденцію: протягом 5 років діяльності попередньої влади Україна, хоч і повільно, але все ж покращувала свої показники. Щороку піднімалася на кілька сходинок вище у цьому рейтингу! Раніше такого не було! Наприклад, за часів президентства В.Януковича цей показник тільки знижувався.
Тепер уявіть парадокс: ситуація покращується, а людям з усіх прасок верещать, що насправді корупція стає страшнішою. Шабуніни-бігуси-шмигуси й армія медіаповій розганяли цю тему до розмірів чорної діри. Просто кілька заголовків тих часів: «Чому корупція більше вбиває Україну, ніж війна з Росією»; «Корупція в Україні більше, ніж війна, відлякує закордонні інвестиції».... І ще тисячі подібних.
Про владу з усіх усюд тільки й було чутно: «політична корупція, розсадник корупції, корупційні оборудки, тіньові потоки, хабарники, офшори». Слово «корупція» вживалося поруч з прикметниками «тотальна, нечувана, страшенна, небачена». А ще додавалося, що корупція «на найвищому рівні», «на всіх щаблях влади». А тепер подумайте, як це сприймала сіра маса «нєокрєпших умов» під вечірнє пивко перед телевізором?
Увесь цей треш сприяв тому, що владу, яка прийшла після Революції гідності, почали асоціювати зі страшною корупцією, якої раніше нібито не було!
У той час, як все було украй навпаки.
А за рік до президентських виборів почалося взагалі адіще! І о диво... уже в 2018 році соцдослідження показали, що 79% відсотків українців вважають найбільшою проблемою країни – корупцію, а не війну!!!
А тепер здогадайтеся, кому було вигідно, аби фокус уваги з воєнної агресії був штучно зміщений на проблему корупції?? Кому було вигідно, аби вся наша ненависть упала не на Росію, а на Порошенка, Парубія і Турчинова?
І всі ці кремлівські меми «збагатився в 80 раз», «наживається на війні», які ви досі чуєте від простого наріду, прекрасно підживлювалися за рахунок отаких антикорупційних вересків.
Який наслідок цього пекла? Ви й самі знаєте: корабельні сосни, президентські айкоси, повії і ґвалтівники у Верховній Раді, продані за газ собаки, сивохи-бужанські-дубінські, зруйнована економіка, мир в очах Путіна, знищений міжнародний імідж країни, ...і пєрєстать стрєлять, і забутий воїн, який 4 доби вмирав під палючим сонцем...
А тепер ще й додалося спалювання будинків неугодним! Спалили дім Гонтарєвої – влада тільки посміялася і записала прикольний відосік з пісеньками. Спалили дім головного антикорупціонера Шабуніна. Завтра таке творитимуть з кожним, хто виступає проти влади.
Звісно, можна спитати: чи розуміє Шабунін, що сприяв приходу цієї влади? Бо коли треба було валити «поганого баригу», Віталікові антикорупційні шоу були дуже вигідні тим, хто баригу хотів побороти. І Віталік працював, а «тіньові борці» вміло використовували результати його праці, доводячи будь-який, правдивий чи неправдивий факт, до світових масштабів.
Але показово, що дім Віталіка був тоді цілий. Ніхто його не чіпав. Навіть такі страшні й тотальні бариги-корупціонери. А тепер Віталікові розслідування чомусь стали борцунам нецікаві, бо нема кого валити, усе вже зроблено.
А боротися проти теперішніх корупціонерів – уже не так достойно! І тепер за це можна отримати спалену хату.
Питати, звісно, можна, але ці відповіді сьогодні вже не матимуть жодного значення. Бо до влади вже прийшли абсолютно аморальні люди. У яких на умі тільки смішилки й відосіки. Які легко єхидствують із усіх «несвоїх» навколо, а з особливим задоволенням – із «хохлів» і «порохоботів», але коли зачіпають уже їх самих – то ні, то зась, то «позвоню Баканову на счьот етава чьорта», і грізна прокурорша Венедіктова перераховує статті, за якими вас вимагають «посадити» у «листах трудящих». Для клоунів ваша спалена хата – тільки матеріал для нового гумористичного шоу.



Антикорупціонер Віталій Шабунін зробив багато для приходу до влади «слуг народу». Тепер жаліється на те, що йому спалили будинок.

# «Обнулення» Путіна

*Україні необхідна нова інформаційна стратегія*

ТЕКСТ: Борис БАХТЄЄВ




«Час на розгойдування тепер є» – іронізують росіяни у інтернет-фотожабах щодо того, що Путін «обнулився» і бере на себе царські повноваження.

Однак не все для новітнього царя так гладко: подекуди в РФ виникають протести, наприклад, у Хабаровську. Та чи призведуть вони до змін у зовнішній політиці РФ – питання риторичне.




**Вже можна вважати як те, з чим всерйоз необхідно рахуватися, що внаслідок російського референдуму до 2036 року триватиме масована російська пропаганда на Україну. Пропаганда як основний елемент гібридної війни з метою захоплення України руками самих українців.**

Російський «не референдум, а голосування», що відбувся 1 липня, надав Володимиру Путіну право і можливість залишатися на посаді президента до 2036 року. Публікації в більшості аналізують наслідки цієї події для самої Росії. Насправді зміни в російській конституції докорінно змінюють ситуацію і щодо України. І вимагають відповідної реакції – в тому числі і від медіаспівтовариства.

## Не як у СРСР

В українських ЗМІ зараз спостерігається хвиля аналітичних публікацій про те, що Путіна нібито ось-ось повалять – чи то розчарований і втомлений від нього російський народ, то чи його оточення, яке нібито не згодне ще 16 років жити за залізною завісою. Багато подібних публікацій написані російськими авторами. Та всі ці публікації – із серії «живі перекази». Тобто, ймовірність така дійсно існує і не дорівнює нулю, але вона дуже невелика. Принаймні те, що відбувається в Росії, на сьогодні не дає підстав для оптимістичних прогнозів.

Неодноразово зустрічається аргумент: мовляв, ще за рік ніхто і передбачити не міг розпаду СРСР. Насправді аргумент цей – неправдивий: вже в 1988-1989 роках все з очевидністю йшло до того, що СРСР розпадеться. А головне – у нинішньої російської і тодішньої радянської ситуацій є одна принципова відмінність: Брежнєва, Андропова і Черненко ніхто не скидав, хоча більшість радянських громадян відверто і не соромлячись зневажали владу. Знадобився прихід до влади Горбачова і оголошення ним перебудови, щоб крах СРСР почав наближатися до реальності. Власне кажучи, Горбачов зробив один-єдиний фатальний крок до розвалу СРСР – він перетворив радянську конституцію з папірця в реально діючий основний закон. Коли центром і основою влади в СРСР реально стали ради на основі виборів, а не суперцентралізована і репресивна КПРС – ось тільки тоді всі процеси змогли розвинутися природним чином, Горбачов уже не міг їх загальмувати, і в результаті СРСР розвалився.

## Марні надії

У нинішній Росії ми бачимо прямо протилежне: прихід ймовірного «нового Горбачова» відкладається ще на 12 років, а російська конституція перетворена на ще порожнішу декларацію, ніж була досі.

А це означає, що публікації про нібито швидкі зміни в Росії – не більш ніж наївне видавання бажаного за дійсне. А – можливо – і цілеспрямована інформаційна спецоперація – з використанням щирих сподівань російських опозиціонерів. Згадаймо: попередня потужна хвиля публікацій про те, що нібито Путіна ось-ось скинуть, російський народ втомився терпіти, «холодильник ось-ось переможе телевізор», «навалім за Навального» і таке інше, спостерігалася в 2014-2015 роках, в самий розпал російської агресії. Метою цих масових публікацій було переконати українців «чекати у поребрика погоди» і нічого не робити – мовляв, все само собою ось-ось розсмокчеться. Можливо, та ж сама мета присутня і тепер. З радістю сприймаються протести у регіонах, моментально у Хабаровську. «Він нам не цар», – пишуть на плакатах протестуючі. Та, якщо їх спитати – «чий Крим?», вони відповідять однозначно – «наш», «Крим – не бутерброд» і так далі. Всякий російський ліберал закінчується на українському кордоні, писав Володимир Винниченко.

А реальність така: з величезною ймовірністю у зовнішній політиці Росії нічого не зміниться до 2036 року. І перш за все в політиці щодо України. Путін отримує додаткових 12 років для того, щоб реалізувати свою «ідею фікс» про «возз'єднання України з Росією». При цьому потрібно враховувати: таке «возз'єднання», якщо воно станеться, буде надзвичайно жорстоким і далеко не обійдеться маргіналізацією української мови, української культури та української історії, як це було в СРСР.

## Путін мріє ліквідувати українців

СРСР визнавав українців окремим народом, Путін – ні: «миодіннарод». Путін марить якимсь симбіозом Російської імперії та Радянського Союзу. А значить, в разі анексії України Росія буде не маргіналізувати українські мову, культуру і історію, а «випалювати їх розпеченим залізом». Цілеспрямовано знищувати, як це було за царату. Так, ймовірно, зі знищенням історичних книг і архівних документів, із руйнуванням пам'ятників архітектури. Так, не моргнувши оком, «реставрували» старовинну шведську вежу під типову російсько-православну дзвіницю в колишньому фінському, а тепер російському Виборзі. Не тільки із припиненням викладання української мови і повним виведенням її з офіційного вжитку, а й переслідуванням тих, хто розмовляє українською мовою. Повною забороною на діяльність українських церков, як православної, так і греко-католицької – й істерична реакція росіян на автокефалію, Томос, ПЦУ яскраве тому свідчення. Переслідуванням усіх, хто бодай якимсь чином протистояв російській агресії – воював із загарбниками на Донбасі, волонтерив для армії, надсилав їй підтримку, навіть писав листи підтримки воїнам. Проста присутність на Майдані у 2013-2014 році в Росії може розглядатися важким злочином і за це можуть присати «тероризм», «участь у держперевороті» і запроторити за ґрати.

Це, власне, спостерігається не лише зараз на окупованих Росією територіях Криму та Донбасу, де практично ліквідована україномовна освіта і за українську мову в публічних місцях можна потрапити «на підвал». Тиск на українські організації в РФ почався ще у 2006 році зі зміни директора Бібліотеки української літератури в Москві Юрія Кононенка, згодом продовжилося ув'язненням її наступної директорки Наталії Шаріної і закінчилося ліквідацією самої бібліотеки у 2017 році. У 2010 році ліквідовано Федеральну національно-культурну автономію українців в Росії, у 2012 році – Об'єднання українців Росії. Не раз озвучена самим Путіним концепція «Україна була вигадана» робить таку небезпеку цілком реальною.

Оглядач «НВ» Іван Яковина посилається на, за його словами, достовірну інформацію: «Судячи з інформації, яка надходить з Москви, там намічені три основні цілі для захоплення: Білорусь, Казахстан і Україна».

## Зупинити проросійську пропаганду

А що українці? А ми за шість років війни звикли до того, що війна – уповільнена, триває немов за інерцією, і ніяких суттєвих успіхів Росія не доб'ється. Почуття небезпеки в українському суспільстві якщо не втрачено, то ослаблене. Але проросійські сили точать камінь і щодня ллють бруд на Україну. Працюють телеканали «ньюзван», «112», новоприбраний кумом Путіна Медведчуком «зік», з усіх щілин на екрани смартфонів проривається «страна» – десятки інших кремлівських засобів масової пропаганди зловживають українськими демократією та свободою слова. І відверто проросійський «опозиційний блок» займає друге місце у парламенті.

І кому, як не ЗМІ, бити на сполох щосили? До 2036 року триватиме масована російська пропаганда на Україну. Нагадаю: пропаганда як основний елемент гібридної війни, тобто з метою захоплення України руками самих українців. І ця пропаганда, цілком ймовірно, буде не тільки посилюватися, а й змінювати спрямованість: вона все відвертіше вселятиме ідею про «миодіннарод» і все більш відкрито заохочуватиме до капітуляції. Буде роздувати масштаби будь-яких проблем в Україні, переконувати, що «а ось в Росії ніяких проблем не буває зовсім», і що тільки Росія і особисто Путін зможуть вирішити українські проблеми нібито для задоволення українців.

І влада, і ЗМІ повинні тепер виробляти нові способи протидії російській пропаганді: це вже не на чотири роки, і просто перечекати вже не вийде. Треба, нарешті, вирішити, що робити з російською пропагандою зсередини самої України – з тими ж каналами Медведчука, чия тактика стає все більш нахабною.

## 16 років інфотерору

І якщо стає все більш очевидним, що влада бачить в «ОПЗЖ» ситуативного союзника і найвигіднішого основного конкурента, спаринг-партнера на всіх майбутніх виборах – ЗМІ повинні, нарешті, відверто говорити, що така політика є не тільки егоїстичною, але і вкрай нерозумною.

Ще 16 років процвітатиме російська пропаганда, спрямована на дискредитацію України в світі. І в самій Росії, і на окупованих територіях. Коли сама демократія, сама змінюваність влади і політична конкуренція в Україні будуть подаватися як нібито докази розвалу держави і влади, від яких тільки Росія зможе врятувати Україну.

Нагнітатиметься переконання, що нібито українці мало не голодують – і ті ж жителі окупованих територій будуть в це вірити. Як вірять в «злиденну Латвію», «злиденну Польщу» і «злиденну Фінляндію». Ще 16 років російська пропаганда переконуватиме жителів окупованих територій, що нібито всі українці «миють туалети і збирають полуницю на Заході»; до речі, таким чином російська пропаганда риє яму для самої Росії, переконуючи росіян в ганебність праці – але це, на жаль, працює. І медіаспільнота має вирішити – і донести свої ідеї до влади, – як цьому протистояти.

Головний для нас сумний результат російських подій: окуповані території, швидше за все, не повернуться до 2036 року. Людям, які народилися в момент окупації, буде вже 22 роки. Цих людей, які виросли на російській пропаганді, уже ніщо не пов'язуватиме з Україною.

Завдання: розповідання правди, спростування фейків і навіть збалансована контрпропаганда на окуповані, та й прикордонні, території повинні стати довгостроковою стратегією. З тим, щоб і через 16 років жителі окупованих територій захотіли повернутися в Україну – як в 1990-х роках жителі країн Балтії хотіли відновити незалежність. Всі зусилля контрпропаганди повинні тепер бути націлені не стільки на «зараз», скільки на «через 16 років».

І таку стратегію необхідно негайно виробляти. Вивчати досвід західної пропаганди на СРСР. Шукати стратегії, шукати теми і прийоми. Шукати способи достукатися до розуму і сердець. І робити це потрібно негайно. Ситуація стала набагато серйознішою.

## Чехія звинувачує білоруса у тероризмі в Україні

Празький міський суд 27 липня цього року розпочав розгляд справи Алєксєя Фадєєва, якого прокуратура звинувачує у активній участі у бойових діях проти українських урядових військ в рядах проросійських сепаратистів. Йому загрожує від 12 до 20 років в'язниці за терористичну діяльність, повідомляє ЧТК.

Звинувачуваний свою провину заперечує, стверджуючи, що хотів допомогти людям «захищатися від українських фашистів». 41-річному іноземець тривалий час проживає в Празі і вже відбуває ув'язнення за інший злочин. Судові засідання супроводжуються суворими заходами безпеки.

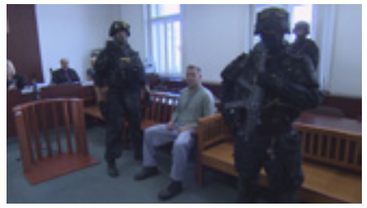
Білорус звинувачується у тому, що приєднався до конфлікту «з наміром активно підтримувати сепаратистські угруповання, які прагнуть відокремитись від України та створити окрему державну одиницю, так звану Донецьку народну республіку». Прокурор стверджує, що Фадєєв їздив неодноразово, від жовтня 2014 року до травня 2016 року, взяв там до рук зброю та виконував різні завдання військового характеру у лавах так званої «Республіканської гвардії ДНР». Окрім патрулювання, підсудний активно брав участь у боях із українськими військами, які захищають суверенітет та територіальну цілісність України, йдеться у обвинувальному акті.

«Те, що я був на Донбасі, у Донецьку, не є терористичним актом. Я був там лише для того, щоб допомагати людям», – заявив Фадєєв через перекладача, додавши, що в Україні до влади прийшли «фашисти», які скинули владу, що в Інтернеті бачив відеоролики, в яких нібито фіксовані «звірства». Кілька разів згадував «Правий сектор», який нібито нападав на цивільне населення, але заперечив, що хотів битися з урядовими військами України. Заявив, що безпосередньої участі в боях не брав, а лише патрулював, стріляв лише у навчальному центрі. А також не знав, що так звана «ДНР» була проголошена з порушенням Конституції України і не цікавився фінансуванням «Республіканської гвардії».

Суд над Фадєєвим пов'язаний із подібним процесом, який відбувався раніше над чеським солдатом Еріком Ешту. За службу в іноземних збройних силах він отримав дворічний умовний термін і позбавлення військового звання. Ешту заявляв, що тільки вивчав ситуацію і лише сфотографувався у мундирі сепаратистів та зі зброєю в руках на згадку, а Фадєєв йому допомагав у поїздці Україною та супроводжував у Донецьку. Ешту є свідком на процесі із Фадєєвим, але відмовився давати показання.

Також 1 липня цього року суд у місті Чеське Будейовіце засудив Павла Кафку до трьох років ув'язнення з умовним терміном 5 років за участь у збройному конфлікті на Донбасі. 27-річний Кафка записався у ряди озброєних проросійських сепаратистів і перебував у них у 2015-2016 роках. Прокурор вимагав для Кафки 12-річний термін позбавлення волі за терористичний акт. Судовий вирок поки що не є остаточним.

Кафка відмовився свідчити у суді, але в досудовому провадженні заявив, що «хотів допомагати цивільним особам, бездомним або працювати в лікарні



Алєксей Фадєєв постав перед чеським судом за підозрою у терористичній діяльності в Україні. Фото Одржей Шпалек, tv nova.

на сході України. Мені здавалося несправедливим, що люди там не отримують ніякої допомоги», – сказав він.

Однак суддя Соня Біскупова Фішерова зазначила, що гуманітарна допомога на сході України надавалася. «Наприклад, там діяла організація «Людина в скруті», – зазначила вона. На думку прокурора, мотивація Кафки була іншою – він пройшов військову підготовку і хотів служити у танковій частині, але став піхотинцем та водієм у рядах незаконних збройних формувань сепаратистів. Цьому сприяли його переконання: він вважав, що «Захід нас хоче знищити», носив футболку із обличчям Путіна, а другові писав, що командує підрозділом із 112 танків.

Кафка має базову освіту та працював охоронцем у торговому центрі. За свідченнями очевидців, він з раннього віку був агресивним.

За чеським Кримінальним кодексом, теракт є злочином як проти Чехії, так і проти інших держав або міжнародної організації.

**чтк**

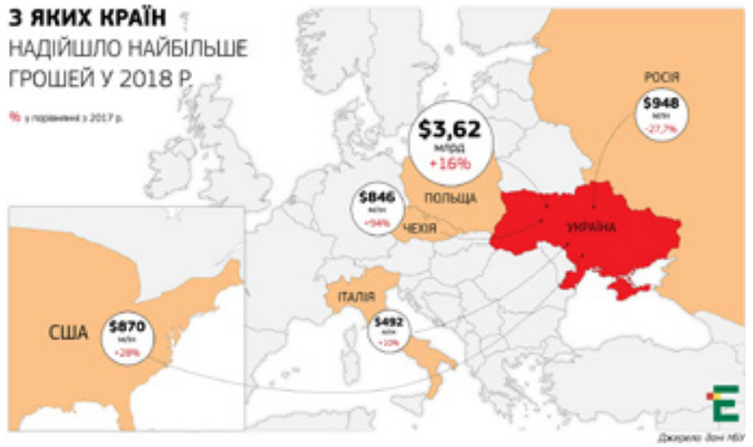
## Сума грошових переказів заробітчан падає

У січні-травні цього року в Україну трудові мігранти переказали $4,54 млрд. Це на $99 млн. менше, ніж торік. Наприклад, у травні 2020-го заробітчани надіслали $805 млн. У травні 2019-го – $1,15 млрд., йдеться у звіті Нацбанку. У квітні цього року трудові мігранти переказали $826 млн. Торік – $947 млн. У березні 2020-го в Україну надійшло $925 млн. проти $936 млн. минулого року. Із загальної суми перерахованих коштів за 5 місяців через неформальні канали переказали $1,83 млрд.

Цього року через пандемію коронавірусу чекають скорочення грошових переказів з-за кордону на рівні 20-30%, а це мінус $2,5-4 млрд. При цьому реальні цифри можуть бути ще більшими. Перекази заробітчан в основному йдуть на фінансування повсякденних витрат їхніх сімей і надходять безпосередньо в сферу роздрібної торгівлі. «Перекази заробітчан є суттєвим фактором для динаміки української економіки, можливо, навіть більш суттєвим, ніж кредит МВФ», – зазначив начальник відділу з роботи з інвесторами банку Кредит Дніпро Андрій Приходько.

Минулого року грошові перекази становили близько 10% від ВВП України – це більше, ніж прямі іноземні інвестиції. «В першу чергу таке падіння вплине на членів сімей мігрантів, які часто залежать від цих грошей і за рахунок них підтримують економіку (оплачують комуналку, купують продукти, техніку тощо)», – зазначила економістка Центру економічної стратегії Дарина Михайлишина. За офіційними підрахунками Нацбанку, цього року Україна недоотримає від наших заробітчан близько $2,6 млрд. Але це тільки за офіційними каналами. У цифрах регулятора не враховані обсяги, які раніше працівники привозили з собою «в кишенях». А значить, справжні обсяги падіння можуть бути набагато сильнішими. Враховуючи неофіційні канали, падіння може скласти до $6 млрд, кажуть банкіри.

**убр**




Інфографіка espreso.





## «Безвіз» наразі закритий: українців затримують

Громадян України, які незаконно потрапляють до країн ЄС, затримують, адже вони порушують міграційне законодавство, яке через пандемію коронавірусу обмежує в'їзд до європейських країн без відповідних дозволів. Така ситуація з українцями склалася у Чехії, де, за даними посольства України, у пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства «Балкова», «Бєла Єзова» та «Вишні Льготи» перебуває щонайменше 170 наших співгромадян. Більшість із них були затримані, оскільки в'їхали до країни за біометрією без дозволу на проживання або окремих видів чеських віз. «Переважна більшість із них, за рекомендацією посольства, вже подали клопотання про добровільне повернення до України протягом двох тижнів», – повідомили у посольстві України в Чехії.

Читачка сайту ТСН Мар'яна розповіла, що її родичі 6 липня виїхали на заробітки до Чехії, де були нібито затримані поліцією Праги й утримуються у таборі «Бєла Єзова». «На угорському кордоні їх без проблем пропустили. Вони мали з собою чеське запрошення і тест на covid-19. Але у Празі їх зупинила поліція і повезла до відділка. Звідти їм дали право на один дзвінок. Так я дізналася, де вони перебувають. 10 липня я знайшла своїх рідних в таборі «Бєла Єзова». Їх там утримували вже 9 днів... Там їм зробили тест на коронавірус, і він показав негативний результат. Щодня їхнє перебування коштує 250 крон плюс тест до 2000 грн. Після повернення до України вони змушені будуть все оплатити», – написала до редакції Мар'яна.

Вона також додала, що «табори нагадують тюрми, де кожен має свою камеру і один телефонний апарат на всіх... Мої рідні дістали депортацію і штраф, але все рівно їх утримують. Ми найняли адвоката на допомогу. В жодних новинах не показують незаконне утримання українців. Можете зв'язатися з консулом, він відвідав табір на днях, але жодної допомоги не надав», – зазначила жінка.

В посольстві України в Чехії зазначили, що більшість утримуваних українців порушили заходи МОЗ Чехії «про запобігання поширення захворювання covid-19» та намагалися в'їхати до країни без дозволу на проживання або окремих видів чеських віз, оскільки за «безвізом» через пандемію коронавірусу в'їзд заборонений. «Ця інформація не відповідає дійсності. Навпаки, консульські працівники минулого тижня ініціативно відвідали наших громадян у пунктах «Балкова», «Бєла Єзова» та закликали їх активніше співпрацювати з посольством та МВС Чехії, подавати клопотання про добровільне повернення до України. Це – найшвидший спосіб повернутися додому – після цього посольство має правові підстави звернутися до МВС Чехії щодо пришвидшення повернення громадян», – відповіли у посольстві.

Там також додали, що їм не відомі точні дані про родичів жінки, однак, якщо вона звернеться до посольства, там їй та її родичам готові надати допомогу з якнайшвидшим поверненням додому та зменшенням адміністративного стягнення за порушення міграційного режиму.

Наприклад, на початку червня чеська поліція затримала в Орлицьких горах групу з 5 українських громадян, які намагалися перейти польсько-чеський кордон поза межами пункту пропуску. Дещо раніше вони перетнули кордон у Медиці на підставі дійсних документів. Поліція наказала їм виїхати з ЄС і заборонила в'їзд на 1 рік, однак за рекомендацією гігієністів їм довелось пробути у «Бєла Єзовій» 14 днів на карантині.

На початку липня 17 пасажирів двох авіарейсів з України затримали в Афінах, тому що кордони ЄС для українських громадян через високий рівень захворюваності на коронавірус закриті. Люди переважно летіли на відпочинок, а потрапили до відділку поліції. У приміщеннях, де вони жили три доби, були брудні стіни, таргани і спершу не було навіть матраців. У МЗС України запевнили, що дипломатичних наслідків ця поїздка для наших громадян не матиме. Заступник міністра закордонних справ Євген Єнін заявив, що у затриманні українців винні авіакомпанії.

**ТСН**



Установа для мігрантів «Бєла Єзова», Бєла под Бездєзем біля міста Млада Болеслав.

# Серед хворих на коронавірус – українські заробітчани в Чехії



Ілюстративне фото Яна Луксік, «Ліберецка дрбна»

Одразу у кількох регіонах Чехії зафіксовані випадки захворювання на covid-19 серед трудових мігрантів з України. Найбільш уражені групи перебувають у Ліберецькому, Південноческому та Краловоградецькому краях.

**Ліберец: хворі мають закарпатську говірку**

З метою зменшення ризику розповсюдження коронавірусу поліція у справах іноземців на початку липня тимчасово скасувала прийом у своєму відділенні в Ліберці. Хвороба в Ліберецькому краї розповсюджується в основному на промислових підприємствах, постраждали від неї близько десяти компаній, серед них «Маґна», «Денсо» чи «Новопласт». В Яблонці закритий на карантин дитячий садок, де виявили коронавірус у дитини та працівниці кухні.

Близько половини нових випадків коронавірусу – серед іноземців з України, які працюють через посередницькі агентства. За словами прес-секретаря поліції Владіміри Штирової, саме тому гігієністи рекомендували обмежити прийом. У невідкладних випадках у відділенні працює спеціальний номер телефону, де можна домовитись про індивідуальний візит.

Це – одне із карантинних обмежень у Ліберецькому регіоні. Так, тут знову запроваджено обов'язкове використання масок, наприклад, у будинках для осіб літнього віку, аптеках, рекомендовано і в інших громадських місцях, гостям заборонено відвідувати лікарні у Ліберці, Яблонці, Чеській Ліпі, Турнові та Фридланті. За даними гігієністів, в регіоні є 97 пацієнтів із covid-19. Від початку епідемії в Ліберецькому краї захворіло 313 людей, померла одна особа літнього віку із супутніми хворобами.

Комунікації хворих осіб із лікарями перешкоджає мовний бар'єр. «Гігієністи хочуть інтенсивнішої співпраці з компаніями, які працюють із іноземцями. Заступник гетьмана краю з питань охорони здоров'я Пржемисл Соботка (ОДС) звернувся до компаній, у тому числі агентств із працевлаштування, з тим, щоб кожна з них піклувалася про безпеку праці, у тому числі й відповідально ставилися до епідеміологічної проблеми. «Тож фірма має співпрацювати, вона повинна повідомляти, де ті люди живуть, і вона повинна брати участь у боротьбі з епідемією», – каже Соботка. За його словами, компанії не можуть вести себе так, що їх це не стосується, що це проблема гігієністів та системи охорони здоров'я.

Прес-секретарка гігієністів Зузана Балашова заявила, що ситуація в Ліберці погіршилася на промислових виробництвах, захворювання розповсюджене серед іноземних працівників, але воно може невдовзі перейти і на місцевих жителів. «Існує серйозна епідеміологічна проблема серед іноземців, які живуть у великій кількості в гуртожитках чи на приватних квартирах, і відвідують лікарів зазвичай у виключних випадках. Тож досить однієї covid-позитивної особи, яка повернулася із району з високим рівнем захворювання виникає, і хвороба поширюється у їхній громаді. А це означає, що вона може поширитися й на інші підприємства та компанії – бо хворі ж відвідують крамниці, їздять громадським транспортом тощо. На даний час ми сприймаємо вогнище хвороби як «промислові підприємства Ліберця», які пов'язані головним чином через спільне місце проживання», – сказала вона.

За словами гігієністів, проблема мовного бар'єру у хворих українців при з'ясуванні їхніх контактів складна навіть для досвідчених, сертифікованих перекладачів. «Вони переважно говорять якоюсь закарпатською українською мовою», – сказала Яна Праттінґерова, директриса протиепідемічного департаменту крайової адміністрації. За її словами, прихованому поширенню хвороби допомагає і їхній спосіб життя та роботи. «Ці люди живуть поруч, але їздять працювати у різні компанії і часто змінюють місце роботи. І проблема в тому, що у них немає жодних суттєвих проблем зі здоров'ям», – каже вона. За її словами, хворобу можна виявити лише тоді, коли незначні симптоми з'являться у чеського працівника і він звернеться до лікаря. Іноземні ж працівники лікарів уникають з різних причин, лише коли їхнє самопочуття стає вкрай погане.

**Південна Чехія: привозять новоприбулі**

Всередині липня цього року гігієністи південної Чехії відзначили зростання випадків зараження коронавірусом серед іноземців, зокрема громадян України. 18 липня такий діагноз був підтверджений у тестованого після прибуття до Чехії. Він перебуває на самоізоляції вдома неподалік міста Табор. Кількість заражених українців у регіоні зростає з червня, повідомила директорка Південноческої гігієнічної станції Квєтослава Котрбова. Тільки з 9 до 18 липня гігієністи регіону зафіксували десять нових випадків коронавірусу, шість з них – в українців, у дорослих та дітей.

«Ми бачимо, що іноземні робітники явно є ризиковою групою для південної Чехії. Українці відвідували батьківщину навесні, оскільки не було роботи, але коли робота з'явилася, вони повернулися, і стали позитивними на covid-19», – сказала Котрбова. Інфекцію виявили ще у червні в українки, працівниці компанії «Водянска дружба». В іншого заробітчанина виявили інфекцію, хоча раніше він уже відбув карантинний термін через контакт з інфікованою людиною. Небезпечну хворобу виявляють переважно у самоплатників, які зобов'язані пройти тест на covid-19 в'їзду на територію ЧР.

«Тому я хотіла би звернути увагу роботодавців Південної Чехії на зобов'язання вимагати негативного результату тесту на covid-19 для іноземних робітників, які приїжджають із певних країн ЄС, таких як Румунія, Болгарія, Португалія та деякі інші, а також громадян ряду країн, які не є членами ЄС, таких як Україна, Молдова тощо. Результат тесту не повинен бути старшим чотирьох днів», – сказала Котрбова.

Загалом кількість хворих на коронавірус на півдні Чехії становить 215 осіб, вилікувалися 193, позитивних – 16 осіб, з них шість – у околицях міста Їндржіхув Градец, чотири – в околицях Прахатіц, чотири – в околицях Табора та два – поблизу Písku. Тому повернулися певні карантинні обмеження, наприклад, відвідування хворих у лікарні міста Їндржіхув Градец.

**Градец Кралове: хвора працівниця будинку для літніх**

П'ятеро працівників будинку для літніх людей у Черножицях неподалік міста Градец Кралове мають covid-19. Серед них – медсестра. У клієнтів будинку захворювання виявлено не було. Комплексне тестування 83 працівників будинку для літніх людей та сотні клієнтів закладу відбулося 27 липня. Один працівник подібного закладу біля Хрудіма також заразився коронавірусом, і 18 клієнтів повинні були йти на карантин. «Виявилалася хвороба у чотирьох працівників будинку та у однієї жінки, від якої вони, ймовірно, вони заразилися», – сказав Дан Лехманн, представник крайової адміністрації. Хвороба була виявлена у працівниці будинку, яка повернулася з України. Це був перший підтверджений випадок covid-19 в будинках для літніх людей. У медсестри його діагностували випадково – вона не мала симптомів, але її перевіряли, оскільки її чоловік заразився.

Загалом Краловоградецький край має один із найнижчих показників рівня захворюваності – 283 особи.

**За повідомленням чеських газет**

## З Чехії поїдуть потяги до Перемишля й Холма

Чеські залізниці, незважаючи на коронавірусні обмеження у подорожуванні, розраховують на покращення сполучення із Україною. В наступному розкладі, який регулярно оновлюється щороку у грудні, потяг «Краковіа», який нині курсує між Прагою та польським Краковом, буде продовжений до Перемишля, де забезпечуватиметься пересадка на український «Гюндай» до Львова та Києва. Інший потяг попрямує з північноморавського міста Богумін до польського міста Холм. Донедавна сюди курсував «рейковий автобус» з українських міст Здолбунів та Ковель, й ведуться перемовини про відновлення цього маршруту. Поїзд місткістю 320 місць відправлятиметься близько четвертої ранку з Богуміна і повертатиметься близько півночі.

За словами речниці Чеської залізниці Ванди Райнохової, йдеться про поглиблення співпраці з польським перевізником PKP InterCity. ЧД буде перевізником лише на кількох кілометрах чеської території. «Сполучення буде цікавим як жителям остравського регіону, Сілезії, які матимуть можливість відвідати нові цікаві місцевості Польщі, так й іноземним працівникам», – гадає Райнохова.

За останні два роки ЧД та ПКП розширили міждержавні сполучення. Окрім традиційних сполучень з Варшавою, існують нові сполучення з Балтійським морем, Тересполем на білоруському кордоні та Перемишлем. З Чехії до Перемишля курсують два щоденні поїзди: «Порта Моравіца» та «Галіція».

У новому розкладі поїзд з Праги поїде Перемишля через Краків. Сюди також у новому розкладі планує їздити приватна компанія «Реґіоджет» – але вона має намір їхати ще далі, до української прикордонної станції Мостиська-2, де наразі закінчується колія європейської ширини. Звідти компанія хоче розвозити пасажирів автобусами до найближчих міст заходу України.

**здоправи**




Польський локомотив рушає з Праги з потягом до Кракова. Невдовзі його продовжать до Перемишля.

# Працівники агентств «коронакризового» періоду

*Безробітні іноземці Плзня живуть у наметах і від голоду намагаються ловити рибу*

ТЕКСТ: Петра ДВОРЖАКОВА




Агентурне працевлаштування позначається на обличчі міста Плзень... Фото авторки.

**У Чеській Республіці – десятки тисяч працівників, які влаштовані через посередницькі агентства з працевлаштування. Це означає, що прямий роботодавець дає їм тільки роботу, але оплачує за неї «оптом» фірмі, яка «відрядила» працівника чи бригаду працівників. На цю фірму оформлені всі їхні «папери», вона ж з ним і розраховується зарплатою – звісно, після всіх відрахувань за угодою про трудові відносини. По суті, таку схему можна назвати «легалізованою клієнтською системою», популярною ще у 1990-х-2000-х.**

Права таких «агентурних працівників» погано захищені. У кризові періоди вони можуть зі дня на день втратити роботу і житло. Як правило, вони не знають своїх прав, не мають уявлення, куди звернутися за допомогою. У деяких регіонах агентства настільки впливові, що там працівники навіть бояться про це говорити.

**Не пивом єдиним...**

Сімнадцять тисяч агентурних працівників проживають лише в Плзні. Лояльність до посередницького працевлаштування позначається на обличчі міста. «Ми працювали скрізь, вміємо навіть зварювати», – бурмотить червонолоса чешка із запалим обличчям. «Їздимо працювати по всій країні», – додає її настільки ж знесилений партнер, котрий тіснить у наметі над туристичною алюмінієвою каструлькою із китайським супом («мівіною») в плзеньському таборі для бездомних людей.

«Ви журналістка? Негайно хочу ваші контакти!» – перебиває нас міцний українець. Він також втратив роботу у коронавірусний час. Робота опосередковувалася агентством. Його остання зарплата, як він каже, була сім тисяч крон – за двісті тридцять годин роботи. «А як щодо вас? Ви довго на вулиці?» – звертаюся до новоприбулого блондина. Його звати Томаш.

«Я настільки виглядаю? – лякливо перепитує. – Коронавірус забрав у мене все. Нас усіх звільнили. Але за останні кілька місяців вони все одно платили мені нуль крон», – каже він. Стверджує, що отримував 36 тисяч щомісяця, але забирав аванси, які агентство чомусь вираховувало з нього.

Дивує висока частка звільнених агентурних працівників у плзеньському «наметовому містечку» для бездомних людей. Плзень вже давно перейматься все наростаючою часткою працівників, залишених агентурами на вулиці напризволяще.

Починаючи ще з 1990-х південний край міста під назвою Борське поле перетворився у промислову зону, одну із перших у Чехії. Її розширення вимагало все більше малокваліфікованої робочої сили. Це й викликало сплеск кількості кадрових агентств та приплив тисяч їхніх працівників. Із них сімнадцять тисяч – з-за кордону.

Працівники агентств зазвичай працевлаштовані таким чином, що їм весь час надають наказ тимчасово виконувати роботу у іншого роботодавця. Вони мають типовий трудовий договір виключно з агентством. Але нерідко у договорі є додаток, що у разі припинення такого відрядження агентство має право негайно припинити трудові відносини з працівником. Тому працівники агентств зазвичай є першими, кого звільняють під час кризи.

Агентства зазвичай забезпечують своїх працівників і ліжком у гуртожитку. За це вони, як правило, із зарплати знімають суму, що відповідає оренді квартири. І втрата роботи веде за собою і втрату житла.

**Аморально, але легально**

В громадських організаціях Плзня про зловживання агентств у кризовий період мають хіба що уривчасту інформацію. «Люди з інших регіонів також звертаються до нас з проблемою невиплачених зарплат. Багато іноземних робітників повернулися додому із початком кризи. Агенції розраховували на те, що робітники не зможуть ніяк захистити себе, тож вирішували не виплачувати їм останні зарплати», – розповідає Ян Ванєк із Плзеньської Діаконії Чеськобратської Євангельської Церкви.

Плзеньська Організація для допомоги біженцям зустрілася із болгарським працівником, який працював на автозаводі протягом п'яти місяців — через агентство. Останні два місяці він провів у гуртожитку через коронавірусні обмеження. Не отримував нічого, незважаючи на те, що йому обіцяли шістдесят відсотків заробітної плати. Після цього його трудові відносини були припинені. Він не дуже добре розумів чеську мову, ані російську чи яку-небудь іншу, і організація втратила з ним зв'язок. У нього не було телефону і він більше ніколи не з'являвся.

Якуб Хабр із плзеньської соціальної організації «Тут і зараз» також знає про приклади поганого досвіду роботи агентств. До них звернувся постраждалий зі скаргою на низький розмір зарплати. З ним він намагався вирішити проблему надмірних відрахувань на проживання та автобус. Крім того, агентство не надало йому підтвердження про припинення трудових відносин, тож відповідна особа не могла подати заявку на виплати під час безробіття чи навіть зареєструватися в центрі зайнятості. Однак Хабр також втратив зв'язок із цією людиною.

Потім у плзеньському наметовому містечку для безхатьків він зустрів чеха, зарплата якого мала становити вісімнадцять з половиною тисяч. Однак, після вирахування зборів, стягнень та десятитисячної плати за проживання він навіть заборгував агентству дві тисячі крон за місяць роботи. Сталося так відповідно до підписаного ним трудового договору, який має прямо експлуататорський характер. «Деякі способи їхньої роботи є аморальними, але легальними. Немає волі вирішити проблему агентств. І їхні працівники не знають про свої права і не мають поняття, як захищатися», – зітхає Хабр.

**Заручники ліжко-місць**

За його словами, ситуація із житлом ще більш ускладнює ситуацію. «Якщо б вони шукали роботу в іншому місці, вони б поставили під загрозу своє – хоч і недостойне та із завищеною ціною – житло у гуртожитку. Там вони відрізані від зовнішнього світу. Кошмар для агентства стається тоді, коли соціальний працівник приходить до гуртожитку і роз'яснює мешканцям їхні права і що де тут не так», – додає він. Але громадські організації переповнені людьми, які потребують допомоги, а соціальні служби, які б мали працювати із ошуканими іноземними працівниками, тут просто відсутні.

Напевно, найбільш специфічний досвід має відділення «Людини в скруті» у Сржібржі, що за 36 кілометрів від Плзня. «Як тільки з'явилися чутки, що ми можемо допомогти працівникам агентств, сюди прийшла половина гуртожитку. Досі ми не мали досвіду роботи з агентурними працівниками. Насправді ми майже не знали про них, бо вони працювали від раннього ранку до пізньої ночі, людина навіть не зустрічала їх», – пояснює телефоном Катержіна Востаткова.

На початку минулого десятиліття Стржібрсько належало до районів із найвищим рівнем безробіття в регіоні. Інвестори скористалися цим, і побудували тут індустріальну зону «Панаттоні парк». Вона розташувалася зручно – поруч із автомобільною дорогою, біля середньовічного міста. Безробіття в регіоні різко впало. Зараз сюди з'їжджаються люди зі всієї Чехії та з-за кордону. Дві тисячі агентурних працівників приєдналися до 8 тисяч місцевих жителів.

«Їм вже нема чого їсти. Але красти вони б не йшли! Вони бояться поліції та депортації. Максимум – намагаються ловити рибу в річці», – описує ситуацію своїх болгарських колег в офісі «Людини в скруті» Мартіна, блондинка середнього віку зі своєрідним виразом обличчя. Вона вперше привела їх сюди місяць тому. Якби не вона, вони б теж голодували непомітно.

Автомобільний завод у зоні «Панаттоні парк», де працює Мартіна, на початку квітня обмежив виробництво. У той час як вона, як штатна співробітниця заводу, отримує шістдесят відсотків своєї зарплати під час вимушеної відпустки, болгарські агентурні працівники чекають вдома безкоштовно, очікуючи телефонного дзвінка із запрошенням вийти на зміну. Однак агентство продовжує стягувати з них плату за проживання. Ті щасливіші, хто відпрацював принаймні кілька днів, знаходяться «на нулі», або заробили кілька сотень.

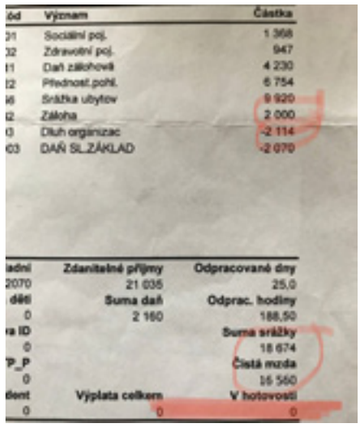



Недержавні організації намагаються допомогти постраждалим іноземцям. Але тут панує страх. Фото Зузана Власата, «ДР».

**З дітьми, але без грошей, житла і документів**

Агентство затримує видачу зарплатних квитанцій або реєстраційних аркушів. Мартіна просить робочі документи колег вже від січня. Отож люди не мають контролю над рівнем своєї заробітної плати, не можуть ефективно захищати себе або довести в центрі зайнятості, що мають право на грошову допомогу. Однак більшість із них не мають у Чехії права навіть на тимчасове перебування, тож допомоги не отримають.

Двоє болгарських робітників непорушно і мовчки сидять поруч з нами в кімнаті. Чоловік середнього віку смиренно опускає свої блідо-блакитні очі. «Йому соромно за своє становище навіть перед дітьми. Честь і мораль відіграють велику роль у їхній культурі», – пояснює Мартіна, звертаючись до темноволосих жінок зліва. «Але мене найбільше турбує Галя. Вона досягла фізичного і психічного дна. З першого червня не має грошей на проживання, тому з двома неповнолітніми дітьми може стати бездомною», – продовжує обурено, а у Галі червоніють очі через пригнічені сльози.



| Kód | Význam | Částka |
|---|---|---|
| 01 | Sociální poj. | 1 368 |
| 02 | Zdravotní poj. | 947 |
| 11 | Daň zálohová | 4 230 |
| 12 | Přednost.pohl. | 6 754 |
| 16 | Srážka ubytov | 9 920 |
| 42 | Záloha | 2 000 |
| 70 | Dluh organizac | -2 114 |
| 603 | DAŇ SL.ZÁKLAD | -2 070 |

| adní | Zdanitelné příjmy | Odpracované dny |
|---|---|---|
| 2070 | 21 035 | 25,0 |
| děti | Suma daň | Odprac. hodiny |
| 0 | 2 160 | 188,50 |
| a ID | | Suma srážky |
| 0 | | 18 674 |
| P_P | | Čistá mzda |
| 0 | | 16 560 |
| dent | Výplata celkem | V hotovosti |
| 0 | 0 | 0 |

Як із зарплати стає двотисячний борг. Фото авторки.

Галя працює в Чехії вже чотири роки. Тут звикли жити її діти, вони ходять до школи. У Болгарії у неї немає нікого і нічого. До квітня вона працювала в іншому агентстві, але потім отримала, здавалося б, кращу пропозицію роботи. Галя погано розмовляє чеською. Угода, яку вона підписала, є зразковим глузуванням. Вона не містить даних про часовий обсяг робіт або про розмір оплати за проживання. Єдині конкретні дані – це зарплата у п'ятнадцять тисяч крон за місяць та додаток, що у разі понаднормової роботи до ста п'ятдесяти годин на рік працівник не має права на підвищення зарплати. Крім того, робітники отримують свою зарплату в «комуністичних мішках», як називає їх Мартіна. Тобто вони поділяються на три різні конверти з трьох банкнот різної цінності. Працівники підписують отримання, навіть не встигаючи перерахувати гроші. «Вони працюють і шістнадцять годин. Мають ту найгіршу роботу біля доменних печей, де високий рівень травматизму. Деякі з них навіть не застраховані, тому їх лікують просто у відділенні швидкої допомоги – вони вже самі собі виймають шви в гуртожитку», – описує Мартіна.
Галя та його партнер платять вісімнадцять тисяч крон за квартиру 2+1 в гуртожитку – тоді як стандартна вартість оренди квартири подібного розміру в Стржіборжі – десять тисяч. Ціна за проживання залежить не від типу квартири, а від кількості осіб – агентство відраховує чотири з половиною тисячі крон за особу від зарплати Галі та її партнера. Ще мінус п'ятсот – на перевезення автобусом на роботу.

**Суцільні порушення, але...**

За даними служби зайнятості, куди після двох тижнів прохань агентство надіслало Галинині зарплатні квитанції, агентство відраховувало на проживання пропорційно кількості відпрацьованих днів. Але скільки точно – так і не знаємо.
Відповідно до поправки до Закону про зайнятість від 2017 року, наказ про тимчасове виконання робіт у іншого роботодавця повинен містити інформацію про умови заробітної плати штатних працівників, які працюють на схожих позиціях – вона має міститися у додатку до договору. Так само роботодавець не має права нічого відраховувати із зарплати працівника без його письмової згоди.
Однак працівники не розуміють мови паперів і довго не знають, що саме вони підписали. У купі документів, які вони принесли «Людині в скруті», не вистачає як тих додатків до договору, так і угоди про відрахування із заробітної плати.
Драматична історія Галі та її рідних, здається, матиме позитивний результат. З початку липня Мартіна домовилася про те, що її з партнером та ще іншого колегу візьмуть на завод у штат. Однак за припинення співпраці їм доведеться заплатити агентству половину однієї своєї місячної зарплати – усе відповідно до договору. Крім того, родина Галини отримає право на екстрену допомогу розміром одинадцять тисяч крон. Незважаючи на опір агентства, вони зможуть залишитися в гуртожитку, а власник знизив їм орендну плату до тринадцяти з половиною тисяч.

**Менеджерська помилка**

Залишається питанням, як довго решта двадцяти болгарських робітників чекатимуть у безгрошів'ї телефонного дзвінка із заводу. «Усі все ще є працівниками агентства і вірять, що повернуться до роботи. Однозначно не вказуйте в тексті найменування агентства чи фабрики. Тут панує страх. Агентство погрожує всіх викинути на вулицю, тому що вони звернулися до нас по допомогу», – наполегливим голосом пояснює Востаткова із «Людини в скруті». Водночас просить мене запитувати в агентстві про ситуацію працівників під час коронавірусних обмежень загальними питаннями, не видаючи, про що мені вже відомо. Навіть Мартіна не хоче, щоб я називала її прізвище. «Моя боротьба із агентством ще не закінчена», – твердо відповідає вона на мої запитання. Додзвонююсь в агентство. Та про адекватність відповідей сказати важко: «Вибачте, я обробляю якраз відрахування із зарплат», – лагідно каже координаторка по телефону. «У нас немає жодного працівника, який би не отримував шістдесят відсотків зарплати. Всім вийшли назустріч», – цинічно, хоч і ствердно каже вона. Агентство нібито «ніколи і ні від кого не відраховувало за проживання» і «всім вистачає всього».
Уряд включив агенції з працевлаштування в програму «Антивірус». У її рамках компанії, постраждалі від кризи, могли подати заявку на компенсацію заробітної плати під час вимушених відпусток. Однак виплата грошових коштів була обумовлена чесними внесками до страхової системи або відсутністю боргів. Агентство, в якому працювала Галя та інші, подавало заявку на включення до програми, але грошей від держави не отримало. Це підтвердила його координаторка.
«Я нікого не звинувачую в цьому. Це була менеджерська помилка», – каже Йозеф, чех передпенсійного віку, який п'ять років працював на заводі в «Панаттоні парку» через агентство. Завод був повністю завантажений у квітні, у розпал коронавірусної кризи. Склади заповнились товаром, який ніхто не забирав. Агентство отримало наказ забрати весь персонал на початку травня.
У Йозефа був контракт з агентством на головні трудові відносини. Тим не менш, воно припинило співпрацю з ним через закінчення терміну дії контракту 26 березня 2020 року. Йозеф підписав угоду про розірвання співпраці, але вдома помітив, що контракт укладений до березня 2021 року. Його просто обманули. Катерина Востаткова втручається у його розповідь, і каже, що він міг би мати право на виплату вихідної допомоги. Та Йозеф тільки сумирно знизує плечима. «Але, знову ж таки, я б не мав права на допомогу по безробіттю. Керівник виробництва сказав мені стежити за телефоном, що вони обов'язково дадуть мені знати, коли знову виходити на роботу, бо такого маніяка, який би міг клепати за всю фабрику, там ще не мали», – його маленькі очі світяться гордістю.
Йозеф залишається лояльним до агентства. «У мене є ще рабовласники, яким ще мені потрібно повідривати крила», – каже він, натякаючи на вимагачів боргів – екзекуторів. Свого часу вони заблокували його банківський рахунок. Зараз він має менш прозорі трудові відносини через агенції, і надсилає екзекуторам стільки, скільки вважає за потрібне – і майже все, каже він, вже має сплачено.
Коли я розмовляла з Йозефом в офісі «Людини в скруті», він намагався знайти роботу напряму, без агенції. Він погодився зі згадкою його імені в тексті, і різносторонньо розповісти про ситуацію. «Пан Йозеф боїться, він не звик залишатися без роботи, а агенція надає половину вакансій на Стржібрську. Він погодився з використанням прізвища й імені, але краще не пишіть назву агентства», – подзвонила мені через два дні Востаткова. Ще через два дні дізнаюся, що Йозеф вже знайшов роботу. Через те саме агентство...

**Щороку виникають сотні агентств**

«Явище агентурного працевлаштування виникло для покриття раптового росту замовлень компаній, наприклад, на Різдво. Однак це стало стандартним джерелом роботи», – резюмує Рудольф Шпотак, член комісії з трудового права Піратської партії та працівник відділу кадрів фірми «Автомотів». Хоча працівники агентств дорожчі, ніж штатні працівники, оскільки треба ще оплачувати агентству маржу, але це дозволяє компаніям обходити свої трудові обов'язки.
Працівники також схильні до співпраці з агентствами. «Агентство забезпечить їх житлом, приведе їх на роботу, надасть аванс. Деякі люди подорожують з однієї індустріальної зони в іншу без того, щоб кожен раз переоформлюватися – я бачив біографію чоловіка, який змінив двадцять таких зон за півтора року», – продовжує Шпотак.
Однією з причин голоду за агентурним працевлаштуванням Шпотак називає налаштування екзекуторського права. «Виконавцям потрібно місяць-півтора, щоб дізнатися, де особа працює. А тим часом вона вже могла переїхати на інший завод. У них часто є контракт на мінімальну заробітну плату – і виконавець не може отримати кошти, які вона отримала на руки, «в конверті», – додає він.
Держава намагалася зменшити недобросовісну практику агентств шляхом внесення змін до Закону про зайнятість у 2017 році, який закріплює співвідповідальність користувачів, тобто компаній-замовників роботи, і особливо принцип порівняно близьких умов. Працівник агентства не може мати гірших умов праці, ніж звичайний працівник на схожому трудовому місці.
Цілеспрямованому створенню агентств, коли один працівник часто працював у кількох агентствах в одній компанії з метою зменшення обов'язкових внесків – мало перешкодити внесення депозиту в розмірі півмільйона крон.
Через три роки після зміни закону, згідно з базою даних центру зайнятості, існує більше агентств, ніж раніше – конкретно 2185. У них працює близько чотирьохсот тисяч людей.
«Що стосується співвідповідальності користувачів – компанії боялися перший місяць-півтора. Агенції обходять юридичний обов'язок порівнянних умов, називаючи посаду хитро, часто просто перейменовуючи її, наприклад, на слово молодший», – коментує Шпотак.
«Багато було написано про агентурне працевлаштування, багато пропоновано. Законодавство було частково змінено, але поки що неможливо констатувати задовільну ситуацію в цій галузі», – визнає Державна інспекція праці у звіті за 2018 рік. Минулого року вона провела майже п'ятсот перевірок, спрямованих саме на агентурне працевлаштування. Але хоча вона виявила порушення закону у шістдесяти відсотках випадків, її єдиною зброєю є штрафи. Центр зайнятості може відкликати ліцензію агентства за ініціативою інспекції. І лише минулого року він відкликав ліцензію на діяльність понад чотирьох сотень агентств.
Тим часом з'явилися сотні нових агентств, незважаючи на заставу у півмільйона. У той час люди, які стоять за агентствами, залишаються тими самими, змінюються тільки назви та коди – «ічо». Тому Міністерство праці та соціальних справ працює над поправкою до Закону про зайнятість, яка б посилила умови для створення агентств – наприклад, визначила нові вимоги до відповідального представника або обов'язок зазначити адресу офісу та робочого місця перед подачею заявки на отримання ліцензії. Профспілки закликають проводити багаторівневі перевірки кадрових агентств за участі більшої кількості суб'єктів, таких як поліція у справах іноземців.

**Про роботу На роботі**

Тема агентурного працевлаштування оповита стінами тиші та страху. Телефон не підіймають і люди, контакти яких я зібрала у плзеньському наметовому містечку, ігнорують питання і місцеві політики, незважаючи на неодноразові нагадування, і на прохання зацікавлених я маю анонімувати всі історії.
Поблизу плзеньської трамвайної зупинки, влучно названої «Біля Роботи», актуальність проблем із кадровими агенціями випливає з вуст кожного перехожого. Весела жінка в психоделічній медичній масці співчутливо труситься, мовляв, розширення індустріальної зони — це «знущання над природою», а симпатична блондинка поруч з нею спокійно стискає губи і пояснює, що їй «не заважають іноземні працівники агентств, якщо чехи лінуються працювати».
«Це проблема!» – кричить плаксиво коротковолоса бездомна жінка, ховаючись з друзями від дощу на автобусній зупинці. «По-перше, агентства обманюють людей, по-друге – ску*вили Борське поле, по-третє – віддають перевагу більше українцям, ніж чехам!» – лементує вона, на що її словацький друг із дредами аж до задниці розмірковує: «Це як на кожній роботі, десь добре платять, десь погано, десь вони брешуть просто в очі, десь вони чесні та справедливі. «Манпавер» – ганьба говорити, «Краща робота» – то ця є найгіршою».
Дредатий – вже два тижні на вулиці. Розповідає, що мав чудову роботу, але він посперечався зі своєю дівчиною, яка замінила замок їхньої спільної квартири, через що він просидів годинами на коридорі. Втратив роботу через систематичне запізнення. «Не платять за понаднормові. Люди гарують і нічого не отримують», – хитає головою жінка з ліловим тонуванням волосся, яка разом із подругою скорочує очікування за допомогою вже кількох цигарок. Вона сама працювала через агентство. 11,5 тисяч платила за кімнату разом із партнером. «Я б ніколи не працювала через агентство, краще була б безробітною на біржі», – каже її подруга.
«Погані часи, погані. Не скаржуся, у мене є дах над головою, але деякі люди справді бідні», – смиренно повторює жінка із дивною зачіскою, а потім повертається до своєї подруги: «А ти є, власне, бідною».
«Ну бідна я, що ж», – зізнається подруга. Жінки байдуже споглядають, як черговий трамвай покидає зупинку.

*Авторка є репортеркою інтернет-газети «Денік Референдум».*
*Підтримати цю незалежну газету можна будь-якою грошовою сумою на рахунок у банку «Ческа Спожітелна» 2198370339/0800, варіаційний символ 6141981635*



За ліжко-місце в гуртожитках агентства відраховують часто такі суми, за які можна зняти стандартну квартиру з власними зручностями. Фото Якуба Паточки, «ДР»

## Чеський кінофонд підтримав український фільм про Донбас

Чехія виділила 100 тисяч євро (2,7 мільйона чеських крон) на зйомки українського фільму «Спас» режисера Максима Наконечного. Зйомки розпочинаються влітку цього року в Києві. Фінансову підтримку знімальній групі надав Чеський кінофонд. Сценарій фільму «Спас» переміг у 11-тому конкурсному відборі, організованому Держкіно, а також це – одна із 12 стрічок із міноритарною копродукцією, які отримали фінансування від Чеського кінофонду. Стрічку створюють у копродукції України, Хорватії та Чехії.
«Спас » – це складна психологічна драма, в основі якої історія російсько-української війни на Донбасі. Режисер розповість глядачам про наслідки війни й боротьбу з ними. Команда фільму майже повністю жіноча: операторка – Христина Лизогуб, художниця проєкту – Марія Хомякова, художниця з костюмів – Софія Дорошенко, художниця з гриму – Анна Лукашенко, кастинг-директорка – Тетяна Симон.
У головній ролі знімається 31-річна актриса Рита Бурковська. У другопланових ролях – ветеран війни і продюсер Мирослав Гай, сценаристка та режисерка Наталія Ворожбит. Режисером фільму виступив Максим Наконечний, авторами сценарію – Ірина Цілик та Максим Наконечний. Продюсери картини – Дар'я Бассель та Єлізавета Сміт. Отже, над фільмом працюватимуть вже досвідчені фахівці: Ірина Цілик працювала над стрічкою «Земля блакитна, ніби апельсин» – ця українська документалка про мистецтво, життя та війну взяла премію міжнародного кінофестивалю Underhill Fest; Наталія Ворожбит працювала над сценаріями фільмів «Кіборги» та «Дике поле», та серіалу «Спіймати Кайдаша».



Маргарита Бурковська на попередніх зйомках «Спасу».




**Укрінформ**

## Перемога у Карлових Варах

Український кінематограф продовжує приємно дивувати світ. Стрічка української режисерки отримала нагороду на цьогорічному кінофестивалі в Карлових Варах. Проєкт повнометражного фільму «Вакуум» режисерки Єлізавети Сміт отримав нагороду Connecting Cottbus Award від MIDPOINT Feature Launch 2020 на індустрійній платформі Eastern Promises Міжнародного кінофестивалю в Карлових Варах.
За словами Єлізавети Сміт, для якої «Вакуум» є її повнометражним ігровим дебютом, участь у програмі та міжнародна відзнака дають потужний старт на подальший розвиток проєкту. Прем'єра її попереднього документального фільму «Школа № 3» відбулась на Берлінале в 2017 році, де фільм був нагороджений Гран Прі програми Generation 14+. Єлізавета Сміт – учасниця програми Berlinale Talents 2018, член Української та Європейської кіноакадемій.
У фільмі молода жінка-археолог дізнається, що її рідний батько, якого вона не бачила 20 років, пропав безвісти. Вона повертається до міста, де виросла, з чітким планом якомога швидше продати квартиру, але минуле і теперішнє неочікувано змінює її плани.




**Cut Insight**

**Пороги** – –культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 6/2020, рік XXVIII. Підписано до друку 30 липня 2020 року. Ел. пошта: porohy@seznam.cz. Інтернет-адреса: www.ukrajinci.cz/ua/casopys-porohy/, реєстрація: МК ЧР/7044. Номер готували: Богдан Райчинець; Мілан Голаковский, Дана Підгайська, Ігор Ліхтей, Джон Сміт, Ольга Кирилюк, Борис Бахтєєв, Петра Дворжакова, Олекса Лівінський. Використовуються повідомлення інформагентств та ілюстрації з відкритих джерел. Художнє оформлення та верстка: Тереза Меленова. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і виправляти мову, не поділяти поглядів автора. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Видає: спільнота «Українська ініціатива в ЧР», ДНМ, Воцелова 3, 12000, Прага 2, ЧР; зареєстрована Міським судом у Празі, номер документа L 6121; контакт: uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz; тел.: +420221419821; ід. номер: 60448296. Розрахунковий рахунок: 1925774379/0800. **Porohy** – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12-krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «porih» – říční práh. Č. 6/2020, ročník XXVIII. Uzávěrka: 30. července 2020. E-mail: porohy@seznam.cz, web: www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy/, registrační číslo: MK ČR/7044. Číslo připravili: Bohdan Rajčinec; Milan Holakovský, Dana Podhajská, Ihor Lichtej, John Smitt, Olha Kyryľuk, Borys Bachtjejev, Petra Dvořakova, Oleksa Livinsky. Používáme zprávy informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. Grafika: Tereza Melenová, www.gd3.cz. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: spolek Ukrajinská Iniciativa v ČR, sp. zn. L 6121 vedená u Městského soudu v Praze, adresa: DNM, Vocelova 3, 12000, Praha 2, ČR. uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz. Tel.: +420221419821. IČO: 60448296, číslo účtu: 1925774379/0800.



TESCO

MoneyGram




© 2019 MoneyGram. MoneyGram і "Глобус" є зареєстрованими торговими марками MoneyGram. Всі інші знаки є власністю відповідних власників. Tesco надає послуги міжнародних грошових переказів, виступаючи в якості агента MoneyGram International SPRL.

UNICORN UNIVERSITY

# Vysoká škola
## IT, datové analýzy a businessu

unicornuniversity.net




**BC**

Softwarový vývoj

Business management

International management

DOUBLE DEGREE

**ING**

Softwarové inženýrství a big data

Aplikovaná ekonomie a analýza dat

- Umíme komunikovat online. Od přijímaček až po zkoušky.
- Naučíš se to, co v ekonomii opravdu funguje.
- Umožníme Ti pracovat na skvělých projektech. Třeba pro CERN.
- Nabízíme atraktivní praxe. V Unicornu, Microsoftu, KPMG a jinde.
- Setkáš se u nás s přátelským prostředím a motivující atmosférou.
- Učíme to, co funguje v praxi. Vzděláváme profesionály, o které trh stojí.